

हेटौडा उपमहानगरपालिका

वडा नं. ७

बालबालिकाको वस्तुगत विवरण- २०७९

CHILDREN PROFILE-2079

प्रकाशक

हेटौडा उपमहानगरपालिका

वडा नं. ७ को कार्यालय

विषय सूची

खण्ड १ परिचय.....	3
१.१ वडाको परिचय.....	3
१.१.१ वडाको अवस्थिती.....	3
१.१.२ वडाको सिमाना र क्षेत्रफल.....	3
१.२ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि तथा विशेषता.....	3
१.३ प्रमुख व्यवसाय तथा रोजगारीको अवस्था.....	3
खण्ड २ बालमैत्री स्थानीय शासनको वडागत अवधारणा.....	3
२.१ बालबालिकाको परिभाषा तथा बालमैत्री स्थानीय शासन व्यवस्थाको आवश्यकता.....	3
२.२ बालबालिका सम्बन्धी विद्यमान कानुनी व्यवस्था.....	4
२.२.१ नेपालको संविधान.....	4
२.२.२ स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४.....	5
२.२.३ बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५.....	5
२.२.४ बालअधिकार सम्बन्धी महासन्धी १९८९.....	6
२.२.५ दिगो विकास लक्ष्य:.....	6
२.२.६ बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका २०६८.....	7
२.२.७ बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका २०७८.....	7
२.२.८ बाल विवाह अन्त्यका लागि राष्ट्रिय रणनीति, २०७२.....	7
२.२.९ पन्ध्रौं योजना (२०७६।२०७७-२०८०।२०८१).....	8
२.३ बालमैत्री स्थानीय शासनको पृष्ठभूमि.....	8
२.३.१ बालमैत्री.....	8
२.४ बालमैत्री स्थानीय शासनको कार्यक्षेत्र.....	9
२.४.१ बाल बचाउ.....	9
२.४.२ बाल संरक्षण.....	9
२.४.३ बाल विकास.....	9
२.४.४ बाल सहभागिता.....	9
२.५ बाल समूह सम्बन्धि विवरण.....	10
२.६ वडा तहको शासकिय संरचनामा बाल सहभागिता.....	10
२.७ बालमैत्री स्थानीय शासन वडा समितिको विवरण.....	10
२.८ बाल भेला र बाल सहभागिता.....	11
खण्ड ३ वडाको जनसंख्या.....	12
३.१ लिङ्ग, उमेर समूह तथा जातिगत आधारमा जनसंख्या.....	12
३.१.१ लिङ्गको आधारमा जनसंख्या.....	12
३.१.२ उमेर समूहका आधारमा जनसंख्या.....	12
३.२ जातिगत आधारमा जनसंख्या.....	13
३.३ धर्मका आधारमा जनसंख्या विवरण.....	13
३.४ भाषाका आधारमा जनसंख्या.....	14
३.५ जन्मदत्ता सम्बन्धि विवरण.....	14
३.६ बाल विवाहको अवस्था.....	15
३.६.१ विवाह सम्बन्धी विवरण.....	15
३.६.२ बाल विवाह सम्बन्धी विवरण.....	15

३.६.३ उमेरगत विवाह सम्बन्धी विवरण	15
३.७परिवार संख्या र प्रति परिवार औषत बालबालिका संख्या	16
३.८ अपाङ्गता भएका बालबालिका सम्बन्धी विवरण	16
खण्ड ४ वडाको बाल तथा मातृ स्वास्थ्य.....	17
४.१ सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम	17
४.२ खोप लगाउने बालबालिका सम्बन्धि विवरण	17
४.३ कुपोषणबाट प्रभावित बालबालिका सम्बन्धी विवरण	17
४.४ स्तनपान सम्बन्धी विवरण	17
४.५ बालबालिकामा देखा पर्ने गरेका मुख्य रोगहरु र तीनको उपचार व्यवस्था	18
४.५.१ परिवारमा देखा परेका दिर्घ रोग सम्बन्धी विवरण	18
४.५.२ बालबालिकामा देखा पर्ने गरेका दिर्घ रोगका प्रकारहरु सम्बन्धी विवरण	18
४.६ प्रसुति पूर्व ४ पटक र प्रसुति पश्चात आमा र नवजात शिशुको कम्तिमा २ पटक स्वास्थ्य परिक्षण गराउने गर्भवति महिलाहरुको विवरण	19
४.६.१ प्रसुति पूर्व गर्भवति महिलाको गर्भ जाँच सम्बन्धी विवरण	19
४.६.२ प्रसुति पश्चात सुत्केरी आमा र नवजात शिशुको जाँच सम्बन्धी विवरण	19
४.७ टिडी खोप सम्बन्धी विवरण	20
४.८ आईरन चक्की सम्बन्धी विवरण	20
४.९ दक्ष जनशक्तिबाट सुत्केरी गराउने महिलाहरुको विवरण	21
४.१० नियमित रुपमा तौल लिएको बालबालिका सम्बन्धि विवरण	21
४.१०.१ बालबालिकाको उमेर अनुसार तौल लिने सम्बन्धि विवरण	21
४.१०.२ बालबालिकाको तौल सम्बन्धि विवरण	22
४.११ भिटामिन ए तथा जुकाको औषधि खाएका बालबालिका सम्बन्धि विवरण	22
४.१२ HIV Positive आमा/बुवा बाट जन्मेका बालबालिका सम्बन्धी विवरण	22
४.१३ बिरामी हुदा उपचारका लागि छनौट हुने उपचार केन्द्र	23
४.१३.१ घरदेखि उपचार केन्द्र सम्मको दुरी सम्बन्धी विवरण	23
४.१४ आयोडिनयुक्त नुनको प्रयोग गर्ने घरपरिवार सम्बन्धि विवरण	23
४.१५ सार्वजनिक तथा नीजि चर्पी सरसफाई सम्बन्धी विवरण	24
४.१५.१ परिवार/घरधुरीमा शौचालयको अवस्था	24
४.१६ परिवारमा हातधुने व्यवस्था	24
४.१६.१ हातधुने बानि र व्यवहारिक प्रयोग सम्बन्धी अवस्था	25
४.१६.२ साबुनपनीको प्रयोग सम्बन्धी अवस्था	25
४.१७ खानेपानीको स्रोत तथा उपलब्धता सम्बन्धी विवरण	25
४.१७.१ खानेपानीको मुख्य स्रोत सम्बन्धी विवरण	26
४.१७.२ घर देखि खानेपानीको स्रोत सम्मको समय दुरी सम्बन्धी विवरण	26
४.१७.३ खानेपानीको शुद्धीकरण बिधि सम्बन्धी विवरण	27
४.१८ खानेपानीको कारणले बिगत १ वर्षमा लागेका रोग तथा संक्रमणको अवस्था	27
खण्ड ५ वडाको शैक्षिक अवस्था	28
५.१ महिला तथा बालबालिकाको साक्षरता विवरण	28
५.२ शैक्षिक संस्थाहरुको विवरण	28
५.३ छात्रछात्राको विवरण	28
५.४ विद्यालयमा खानेपानीको सुविधा	28
५.५ छात्रछात्राहरुको लागि शौचालयको व्यवस्था	29

५.६ कक्षाकोठा, फर्निचर, खेल मैदान सम्बन्धि विवरण	29
५.७ विद्यालय जान लाग्ने समय	29
५.८ विद्यालय जान छोड्नेहरु सम्बन्धि विवरण	30
५.८.१ विद्यालय जान छोड्ने कारणहरु सम्बन्धि विवरण	30
५.९ बाल विकास केन्द्र वा पूर्व प्राथमिक विद्यालयको विवरण	30
५.९.१ बाल विकास केन्द्रमा रहेका बालबालिकाको विवरण	31
५.१० विद्यालयम बालबालिकाले पाउने सजाय सम्बन्धी विवरण	31
खण्ड ६ वडामा बाल संरक्षण	32
६.१ द्वन्द पिडित तथा जोखिममा परेका बालबालिका सम्बन्धी विवरण	32
६.२ विस्तापित बालबालिका सम्बन्धी विवरण	32
६.३ बालश्रमिक सम्बन्धी विवरण	32
६.४ परिवारमा बालबालिकामाथि यौन शोषणको घटना	32
६.५ सडक बालबालिकाको विवरण	32
६.६ कुलतमा लागेका बालबालिकाको विवरण	33
६.७ उमेर समूह अनुसार मृत्यु हुने बालबालिकाको विवरण	33
६.८ खाद्यान्न संकटमा परेका बालबालिकाको विवरण	33
६.९ जाडो तथा गर्मिका कारण मृत्यु हुने गर्भवति महिला तथा बालबालिकाको विवरण	33
६.१० संस्थागत हेरचाहमा रहेका बालबालिका सम्बन्धी विवरण	33
खण्ड ७ वडाको आर्थिक विकास	34
७.१ पेशा तथा रोजगारीको अवस्था सम्बन्धी विवरण	34
७.२ युवा रोजगारी सम्बन्धी विवरण	34
७.३ रोजगारीकालागि विदेशमा गएकाहरुको विवरण	34
७.३.१ लिङ्गका आधारमा बैदेशीक रोजगारीमा संलग्न सम्बन्धी विवरण	35
७.४ परिवारको निर्णमा भूमिका (महिला पुरुष)	35
खण्ड ८ वडाको प्रकोप तथा शान्ति सुरक्षा	36
८.१ प्रकोपको विवरण	36
८.२ बाल अपराधको विवरण	36
८.३ परिवारमा सामाजिक कुरितिका घटना	36
८.४ परिवारमा छोरा र छोरीमा भेदभाव	36

खण्ड १ परिचय

१.१ वडाको परिचय

१.१.१ वडाको अवस्थिती

यस हेटौडा उपमहानगरपालिकाको वडा नं. ७ को कुल क्षेत्रफल ३.८५ वर्ग किलोमिटर रहेको छ। यस वडा को पूर्वमा वडा नं. ६ पश्चिममा वडा नं. ८ र ५, उत्तरमा मकवानपुरगढी र दक्षिण तर्फ वडा नं. १५ अवस्थित छ। यस वडाको उत्तरी भागमा कान्ति राजपथ र मध्य भागमा कर्मा खोला रहेको छ। श्री निवास लक्ष्मीनारायण मन्दिर पनि यसै वडामा अवस्थित छ।

१.१.२ वडाको सिमाना र क्षेत्रफल

पूर्वमा: हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ६

पश्चिम: हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ८ र ५

उत्तरमा: मकवानपुरगढी गाउँपालिका

दक्षिणमा: हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. १५

यस वडाको क्षेत्रफल ३.८५ वर्ग किलोमिटर रहेको छ।

१.२ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि तथा विशेषता

नेपालको मध्य भागमा रहेको हेटौडालाई वि.स. २०२६ सालमा नगर पञ्चायत घोषणा संगै यस वडाको निर्माण भएको हो । साविक हेटौडा नगरपालिका हुदाँ नै यस वडाको निर्माण भएको हो । केहि शहरी क्षेत्र र कि ग्रामिण क्षेत्र भएको यस श्री निवास लक्ष्मीनारायण मन्दिर धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरु रहेका छन्।

१.३ प्रमुख व्यवसाय तथा रोजगारीको अवस्था

यस वडाका मानिसहरुको आर्थिक अवस्थालाई हेर्दा यहाँका मानिहरुको आर्थिक स्रोतको मुख्य पेशाहरु नोकरी, व्यापार, कृषि तथा पशुपालन, ज्याला मजदुरी, बैदेशिक रोजगारी आदि रहेका छन् । १४०६ घरका सदस्यहरु नोकरी पेशामा रहेका छन् यो कुल घरधुरीको ४२% हो । कृषि पेशामा ३५१ घरपरिवार रहेका छन् व्यापार व्यवसायमालाई मुख्य पेशाको रुपमा ३१० परिवारले लिएको छ भने बैदेशिक रोजगारीमा १६७ घरपरिवारका सदस्यहरु रहेका छन् ।

परिवारको मुख्य पेशा				
क्र.सं.	पेशा सम्बन्धी विवरण	प्रतिशत	संख्या	केफियत
१	कृषि-पशुपालन-फलफुलखेति	२५	३५१	
२	व्यापार-व्यवसाय	२२	३१०	
३	सेवा-नोकरी	२७	३८३	
४	ज्याला मजदुरी	१०	१४६	
५	विप्रेषण(विदेशबाट पठाएको रकम)	१२	१६७	
६	अन्य	३	४९	
जम्मा :		१००	१४०६	

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

खण्ड २ बालमैत्री स्थानीय शासनको वडागत अवधारणा

२.१ बालबालिकाको परिभाषा तथा बालमैत्री स्थानीय शासन व्यवस्थाको आवश्यकता

मानव जिवनको प्रारम्भिक रुप नै बालबालिका हो जसलाई वर्तमानका साझेदार र भविष्यका कर्णधारको रुपमा समेत हेरीन्छ । बालबालिका सम्बन्धी ऐन २०७५ र मूलुकी देवानी (संहिता) ऐन २०७४ जन्मेदेखि १८ वर्ष उमेर नपुगेका व्यक्तिलाई बालबालिका भनिन्छ । यसैगरी बालबालिकासम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धी १९८९, जन्मेदेखि

१८ वर्ष उमेर नपुगेका सम्पूर्ण मानव जातिलाई बालबालिका भनिन्छ, तर हरेक राज्यले योभन्दा बढी नहुने गरी बालबालिकाको उमेर तोक्न सक्नेछन् ।

नेपालको शासकीय पद्धति र सेवा प्रवाहका सम्बन्धमा बालबालिकाका सवालहरू सम्बोधन गर्न आवश्यक ठानी विगत लामो समयदेखि नेपालमा बालबालिकाको अधिकारलाई प्रत्याभूत गराउन तथा बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन गर्न सरकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रबाट विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएका थिए । यस्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै हालको परिवर्तित सन्दर्भ र नेपालको संविधान २०७३, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ अनुरूप राष्ट्रका सबै स्थानीय तहमा सञ्चालन हुने कार्यक्रम तथा गतिविधिहरू बीच एकरूपता कायम गरी बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकास गर्न अत्यावश्यक छ। तसर्थ स्थानीय सरकारको शासन प्रक्रियामा बालबालिकाको अधिकार सम्बन्धी सवाललाई समावेशी सिद्धान्तको आधारमा मूलप्रवाहीकरण गर्नका लागि बालमैत्री स्थानीय शासनको आवश्यकता रहेको छ ।

२.२ बालबालिका सम्बन्धी विद्यमान कानुनी व्यवस्था

२.२.१ नेपालको संविधान

नेपालको संविधानको मौलिक हक अन्तर्गत समानताको हक, बालबालिकाको हक र सामाजिक सुरक्षाको हकमा बालबालिका सम्बन्धी देहाय बमोजिमको प्रावधान रहेको छ ।

१) समानताको हक (धारा १८)

राज्यले नागरिकहरूका बिच कुनै भेदभाव नगर्ने तर सामाजिक वा सांस्कृतिक दृष्टिले पिछडिएका बालबालिका लगायतका नागरिकको संरक्षण, सशक्तिकरण वा विकासका लागि कानून बमोजिम विशेष व्यवस्था गर्न सकिने प्रावधान समानताको हकमा रहेको छ ।

२) बालबालिकाको हक (धारा ३९) मा देहाय बमोजिमका प्रावधान रहेका छन्

(क) प्रत्येक बालबालिकालाई आफ्नो पहिचान सहित नामकरण र जन्मदर्ताको हक हुनेछ ।

(ख) प्रत्येक बालबालिकालाई परिवार तथा राज्यबाट शिक्षा, स्वास्थ्य, पालन पोषण, उचित स्याहार, खेलकूद, मनोरञ्जन तथा सर्वाङ्गीण व्यक्तित्वविकासको हक हुनेछ ।

(ग) प्रत्येक बालबालिकालाई प्रारम्भिक बाल विकास तथा बालसहभागिताको हक हुनेछ ।

(घ) कुनै पनि बालबालिकालाई कलकारखाना, खानी वा यस्तै अन्यजोखिमपूर्ण काममा लगाउन पाइने छैन ।

(ङ) कुनै पनि बालबालिकालाई बाल विवाह, गैरकानूनी ओसारपसार र अपहरण गर्न वा बन्धक राख्न पाइने छैन ।

(च) कुनै पनि बालबालिकालाई सेना, प्रहरी वा सशस्त्र समूहमा भर्नावा प्रयोग गर्न वा सांस्कृतिक वा धार्मिक प्रचलनका नाममा कुनै पनि माध्यमवा प्रकारले दुर्व्यवहार, उपेक्षा वा शारीरिक, मानसिक, यौनजन्य वा अन्य कुनैप्रकारको शोषण गर्न वा अनुचित प्रयोग गर्न पाइने छैन ।

(छ) कुनै पनि बालबालिकालाई घर, विद्यालय वा अन्य जुनसुकै स्थानर अवस्थामा शारीरिक, मानसिक वा अन्य कुनै किसिमको यातना दिन पाइनेछैन ।

(ज) प्रत्येक बालबालिकालाई बाल अनुकूल न्यायको हक हुनेछ ।

(झ) असहाय, अनाथ, अपाङ्गता भएका, दृष्टदुर्लभ, विस्थापित एवं जोखिममा रहेका बालबालिकालाई राज्यबाट विशेष संरक्षण र सुविधा पाउने हक हुनेछ ।

(ञ) उपधारा (४), (५), (६) र (७) विपरीतका कार्य कानून बमोजिमदण्डनीय हुनेछन् र त्यस्तो कार्यबाट पीडित बालबालिकालाई पीडकबाट कानून बमोजिम क्षतिपूर्ति पाउने हक हुनेछ ।

(३) सामाजिक सुरक्षाको हक (धारा ४३)

बालबालिकालाई कानून बमोजिम सामाजिक सुरक्षाको हक हुने प्रावधान रहेको छ ।

(४) राज्यका नीतिहरू (धारा ५१)

श्रम र रोजगार सम्बन्धी नीति (झ)(३) मा बादश्रम लगायत श्रम शोषणका सबै रूपको अन्त्य गर्ने नीति रहेको छ । सामाजिक न्याय र समावेशीकरण सम्बन्धी नीति (ज) ४ मा बालबच्चाको पालन पोषण, परिवारको हेरचाह जस्ता काम र योगदानलाई आर्थिक रूपमा मूल्यांकन गर्ने नीति रहेको छ । साथै (ज) ५ मा बालबालिकाको सवोत्तम हितलाई प्राथमिक रूपमा ध्यान दिने नीति रहेको छ ।

२.२.२ स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४

बालबालिकाको हक सम्बन्धी संवैधानिक व्यवस्था अनुसार स्थानीय तहलाई जिम्मेवार बनाउन स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ मा विभिन्न प्रावधानहरु रहेका छन् । यस ऐनले बालअधिकार प्रवर्द्धन गर्ने ऐनको दफा ११(ज) बमोजिम प्रारम्भिक बाल शिक्षा तथा विद्यालय शिक्षा र अनौपचारिक शिक्षा सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजनाको निर्माण, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित गाउँ नगरपालिकाको रहेको छ । शैक्षिक पूर्वाधार निर्माण र मर्मत सम्भार, आधारभूत तहको परीक्षा व्यवस्थापन, स्थानीय पुस्तकालय र वाचनालयको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन, माध्यमिक तहसम्मको शैक्षिक कार्यक्रमको समन्वय र नियमन गर्ने कार्य समेत गाउँ नगरपालिकाको कार्यक्षेत्र भित्र पर्दछ । यसैगरी सोही दफाको खण्ड (झ) बमोजिम आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाई सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजनाको निर्माण, कार्यान्वयन र नियमन, आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको सञ्चालन र प्रवर्द्धन, स्वस्थ खानेपानी तथा खाद्य पदार्थको गुणस्तर र वायु तथा ध्वनिको प्रदूषण नियन्त्रण, सरसफाई सचेतनाको अभिवृद्धि र स्वास्थ्यजन्य फोहरमैलाको व्यवस्थापन समेत स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रमा रहेको छ ।

ऐनको दफा १२ उपदफा २ खण्ड (१) को ग ले बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन गरी बालमैत्री वडा घोषणा गर्ने जिम्मेवारी गाउँ नगरपालिकाको वडालाई दिएको छ । बालउद्यानको व्यवस्था, प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्र सञ्चालन र व्यवस्थापन, पुस्तकालय, वाचनालय, सामुदायिक सिकाई केन्द्र व्यवस्थापन, बालक्लब तथा बालसञ्जालको संचालन र व्यवस्थापन, वडातहको स्वास्थ्य केन्द्र तथा उपकेन्द्रको व्यवस्थापन, बालबालिकाहरुलाई बि.सि.जि।, पोलियो, भिटामिन ए को व्यवस्था, पोषण कार्यक्रमको सञ्चालन, अन्तरव्यालय तथा बालक्लब मार्फत खेलकुद कार्यक्रमको सञ्चालन, प्रचलित कानून बमोजिम घटना दर्ता सम्बन्धी जनचेतना कार्यहरु समेत वडाको जिम्मेवारीमा रहेका छन् । यस्तै महिला विरुद्धको हिंसा, छुवाछुत, दहेज तथा दाइजो, हलिया प्रथा, छाउपडी, कमलरी प्रथा, बालश्रम, मानव बेचबिखन, निरक्षरता जस्ता सामाजिक कुरीति र अन्धविश्वासको अन्त्य गर्ने, गराउने, सडक बालबालिकाको उद्धार र पुर्नस्थापना गर्ने गराउने, प्राङ्गारिक कृषि, सुरक्षित मातृत्व, विद्यार्थी भर्ना, पूर्ण खोप, खुला दिसामुक्त क्षेत्र, वातावरणमैत्र, बालमैत्री शासन जस्ता प्रवर्द्धनात्मक कार्यहरु गर्ने, गराउने जिम्मेवारी समेत वडाको हुने प्रावधान रहेको छ ।

गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिगत, विषय क्षेत्रगत, मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना बनाउँदा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समयसीमा र प्रकृयासंग अनुकूल हुनेगरी गर्नुपर्ने र सबै प्रकृत्यामा बालबालिका लगायतका अन्तरसम्बन्धित विषयलाई समावेश गर्नुपर्ने व्यवस्था समेत यस ऐनले गरेको छ ।

२.२.३ बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५

प्रत्येक बालक जन्मेपछि निजको बाबु भए बाबुले, बाबु नभए आमाले र आमा पनि नभए परिवारका अन्य सदस्यले आफ्नो धर्म, संस्कृति र चलन अनुसमर बालकको नाम राखिदिनु पर्ने र बालकको बाबु, आमा वा परिवारको कुनै सदस्य जीवित नरहेकोमा वा पता नलागेकोमा बालकलाई पाल्ने व्यक्ति वा संस्थाले बालकको नाम राखिदिनु पर्ने व्यवस्था बालबालिका सम्बन्धी ऐन २०७५ ले गरेको छ । यसैगरी यस ऐनमा बाबु, आमाले आफ्नो परिवारको आर्थिक अवस्था अनुसार प्रत्येक बालकको पालन पोषण गर्नुका अतिरिक्त निजको शिक्षा, स्वास्थ्योपचार, खेलकुद तथा मनोरञ्जनका सुविधाहरुको व्यवस्था गर्नुपर्ने प्रावधान रहेको छ । उक्त ऐनले बालबालिकाको बाँच्न पाउने अधिकार, नाम, राष्ट्रियता र पहिचानको अधिकार, भेदभाव विरुद्धको अधिकार, बाबु आमासंग बस्ने र भेटघाट गर्ने अधिकार, संरक्षणको अधिकार, पोषण तथा स्वास्थ्यको अधिकार, खेलकुद, मनोरञ्जन तथा सांस्कृतिक अधिकार र शिक्षाको

अधिकारलाई बालबालिकाको अधिकारको रूपमा सुनिश्चित गरेको छ । त्यसैगरी बालबालिकासंग सम्बन्धित विषय हेर्ने बाल अदालतको गठन गर्ने व्यवस्था रहेको छ । बालअधिकारलाई सुनिश्चित गर्न सहयोग पुऱ्याउन केन्द्रिय बाल न्याय समिति र जिल्ला बाल न्याय समितिको व्यवस्था समेत रहेको छ । प्रदेश तथा स्थानीय तहमा बाल अधिकारको विषयलाई संस्थागत गर्न राष्ट्रिय बाल अधिकार परिषद, प्रदेश तथा स्थानीय तहको बाल अधिकार समितिको व्यवस्था समेत रहेको छ ।

२.२.४ बालअधिकार सम्बन्धी महासन्धी १९८९

बालअधिकारलाई परिभाषित गर्ने विभिन्न महासन्धीहरू बनेका छन् र विश्वभर कार्यान्वयनमा रहेका छन् । यीमध्ये सन् १९८९ मा संयुक्त राष्ट्रसंघको महासभाबाट सर्वसम्मत रूपमा पारित भएको बालअधिकार सम्बन्धी महासन्धी बालअधिकारका सन्दर्भमा अत्यन्तै महत्वपूर्ण एक दस्तावेज हो। यस महासन्धिले बालबालिकाका जीवनरक्षा, विकास, सुरक्षा वा संरक्षण तथा सम्मानपूर्वक सक्रिय जीवनका लागि आवश्यक सबै आधारभूत अधिकारको विश्वव्यापी रूपमा नै स्पष्ट आधार तयार गरेको छ । नेपालले सन् १९९० को सेप्टेम्बर १४ तारिखमा यस महासन्धिलाई अनुमोदन गरी नेपाली बालबालिकाको हक अधिकारको परिपूर्तिका लागि यो महासन्धि कार्यान्वयन गरिरहेको छ। अहिलेसम्म विश्वका १९३ राष्ट्रले बालअधिकारसम्बन्धी महासन्धी १९८९ लाई अनुमोदन गरेकाले महासन्धीमा व्यवस्था भएका बालअधिकारका प्रावधानहरूले विश्वस्तरमा नै स्वीकृति पाएको देखिन्छ।

२.२.५ दिगो विकास लक्ष्यः

संयुक्त राष्ट्रसंघको पहलमा सन् २०३० सम्म प्राप्त गर्ने गरी तयार गरिएको विश्वव्यापी लक्ष्यहरू नै दिगो विकासका लक्ष्यहरू हुन् । जसमा १७ वटा मूल लक्ष्य तथा १६९ परिमाणत्मक लक्ष्यहरू तोकिएका छन् । दिगो विकासका कूल १७ लक्ष्यहरू मध्ये १, २, ३, ४, ५, ६, ९, ११, १६ र १७ गरी १० वटा लक्ष्यहरू बालबालिका र महिला संग सम्बन्धित रहेका छन् । जसमध्ये लक्ष्य ४ सबैका लागि समावेशी र गुणस्तीय शिक्षा सुनिश्चित गर्ने, लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता हासिल गर्ने र किशोरीहरूको सशक्तीकरण गर्ने, लक्ष्य ६ सबैका लागि खानेपानी तथा सरसफाइको उपलब्धता गर्ने, लक्ष्य ९ बलियो पूर्वाधार निर्माण गर्ने र दिगो औद्योगिकीकरणको प्रवर्द्धन गर्ने, लक्ष्य ११ नगरहरू र मानववस्तीहरूलाई समावेशी, सुरक्षित र दिगो बनाउने, लक्ष्य १६ समावेशी समाजको प्रवर्द्धन गर्ने र सबैलाई न्यायमा पहुँच प्रदान गर्ने, र लक्ष्य १७ कार्यान्वयन प्रक्रिया मजबुत बनाउने र साझेदारीलाई पुनर्जीवन दिने लक्ष्यहरू बालबालिकाको सर्वाङ्गिक विकासको लागि आवश्यक पर्ने सेवा सुविधा उपलब्ध गराउने, पूर्वाधार विकास गर्ने, निर्मित पूर्वाधार दिगो बनाउने र सरकारी, गैरसरकारी तथा निजी क्षेत्र र विकास साझेदारको संलग्नतामा लक्ष्य पूरा गर्ने विषय रहेका छन् ।

सन् २०३० सम्ममा न्यायपूर्ण तथा समृद्ध मुलुक बनाउने परिकल्पना साथ नेपालको दिगो विकास लक्ष्यहरू तयार भई स्वीकृत भइसकेको छ । राज्यको पुर्नसंरचना पश्चात आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा, प्राथमिक स्वास्थ्य उपचार, पिउने पानीको आपूर्ति र सरसफाई, कृषि, आधारभूत पूर्वाधारहरू, सामाजिक सुरक्षा र विपद् व्यवस्थापनका विषयहरू स्थानीय तहको क्षेत्राधिकारका विषय बनेका छन् । जुन विषयहरू दिगो विकास लक्ष्यसंग प्रत्यक्ष सम्बन्धित रहेका छन् ।

क) बालअधिकारका आधारभूत सिद्धान्तहरू (General Principles of the CRC)

संयुक्त राष्ट्रसंघको बालअधिकारसम्बन्धी महासन्धि १९८९ का सन्दर्भमा संयुक्त राष्ट्रसंघीय बालअधिकार समितिले निम्न चार प्रावधानलाई सिद्धान्तका रूपमा स्वीकार गरेको छ । यिनीहरू महासन्धीमा व्यवस्था भएका अधिकारका प्रावधान समेत हुन् । यी सिद्धान्तहरू महासन्धीमा व्यवस्था भएका सबै अधिकार कार्यान्वयनका सन्दर्भमा समेत समान रूपमा लागू हुन्छन्।

१. भेदभाव रहित (Non Discrimination)

सबै बालबालिकालाई बिना भेदभाव, बिना पक्षपात सम्पूर्ण अधिकारहरू उपलब्ध गराउनु पर्दछ । कुनै पनि बालबालिकालाई निजको वा उनीहरूका बाबुआमा, अभिभावकको जाति, रंग, लिंग, भाषा, धर्म, राजनैतिक वा अन्य

विचारहरू, राष्ट्रिय जातीय वा सामाजिक उत्पत्ति, सम्पत्ति, अशक्तता, जन्म वा अन्य हैसियतको आधारमा भेदभाव नगरी समान रूपमा सम्मान गर्नुपर्दछ ।(धारा २)

२. बालबालिकाको सर्वोत्तम हित

बालबालिकाका निम्ति गरिने प्रत्येक कार्यहरूमा बालबालिकाको सर्वोत्तम हितलाई ध्यान दिनु पर्दछ । सार्वजनिक तथा कल्याणकारी संस्थाहरू, अदालत, प्रशासनिक निकाय, विधायिका लगायत सबैले बालबालिकासँग सम्बन्धीत कार्य गर्दा बालबालिकाको सर्वोत्तम हितलाई प्राथमिकता दिनुपर्दछ ।(धारा ३)

३. दीर्घ जीवन र विकास

बाँच्न पाउनु बालबालिकाको जन्म सिद्ध अधिकार हो । बालबालिकाको दीर्घ जीवन र विकासका निम्ति राज्यले यथासम्भव बढी भन्दा बढी प्रयास गर्नु पर्दछ ।(धारा ६)

४. बालबालिकाको विचार र भावनाको कदर

बालबालिकाहरूसँग सम्बन्धीत विषयमा उनीहरूले आफ्नो विचार व्यक्त गर्न पाउनु पर्छ । बालबालिकाका विचार र भावनाको कदर गर्दै उनीहरूको उमेर र परिपक्वता अनुसार उचित मान्यता पनि दिइनुपर्दछ । बालबालिकालाई पनि समाजको एक अभिन्न अंग मानी सहभागी गराइनु पर्दछ ।(धारा १२)

२.२.६ बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका २०६८

बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन कार्यविधि, २०६८ तत्कालीन समयका स्थानीय निकायहरूलाई बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणा लागु गर्न दिशानिर्देश गर्ने मुख्य उद्देश्यले ल्याइएको थियो । यस कार्यविधिले बालमैत्री स्थानीय शासनको प्रवर्द्धनको लागि संस्थागत संरचनाको व्यवस्था, कार्यजिम्मेवारी , अनुगमन मुल्याङ्कन सम्बन्धी व्यवस्था, कोषको व्यवस्थाका साथै बालमैत्री गाउँ विकास समिति तथा बालमैत्री नगरपालिका घोषणाका लागि पुरा गर्नुपर्ने ३९ वटा सूचकहरूको व्यवस्था गरेको थियो ।

२.२.७ बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका २०७८

बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका, २०७८ नेपाल सरकार माननीय मन्त्रिस्तरीय निर्णय बाट २०७८ असार २७ गते स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा आएको र बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणा कार्यविधि २०७९ कार्यान्वयनमा रहेको छ । हाल यसै निर्देशिका अनुसार बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणाका कृयाकालापहरू संचलनमा आईरहेका छन ।

२.२.८ बाल विवाह अन्त्यका लागि राष्ट्रिय रणनीति, २०७२

विवाह गर्ने वा नगर्ने भन्ने विषय प्रत्येक व्यक्तिको नैसर्गिक अधिकार हो । मानव अधिकारको दृष्टिकोणबाट आफूले रोजेको व्यक्तिसँग विवाह गर्न पाउने र आफ्नो भविष्यको मार्गचित्र तय गर्ने प्रत्येक नागरिकको हक अधिकार सुनिश्चित हुनुपर्दछ । यसका लागि प्राय सबै मुलुकहरूले विवाहको लागि न्यूनतम उमेर तोकेका हुन्छन् । नेपालको देवानी संहितामा विवाहको लागि कानुनी उमेर २० बर्ष तोकिएको छ । नेपालको संबैधानिक इतिहासमा संविधानले बाल विवाहलाई पहिलो पटक बालअधिकार हननको बिषयको रूपमा उल्लेख गरी दण्डनीय अपराधको रूपमा स्वीकार गरेको छ । बाल विवाह उच्च रहेका मुलुकहरूमध्ये नेपाल अग्रपंक्तिमा रहेको छ ।

दक्षिण एशियामा नेपाल बंगलादेश र भारत पछि तेश्रो स्थानमा पर्दछ । बालकको तुलनामा संख्यात्मक रूपमा बढी बालिकाको विवाह १८ वर्ष नपुग्दै हुने गरेको अध्ययनबाट देखिएको छ । यसो हुनुमा महिलाभन्दा पुरुषको उमेर सामान्यतया बढी हुनुपर्ने सामाजिक एवं सांस्कृतिक मान्यता, लैंगिक विभेद, गरीबी, अशिक्षा, असुरक्षा जस्ता कारणहरू प्रमुख रूपमा देखिएका छन् । बाल विवाहले बालबालिकालाई आधारभूत अधिकारबाट बञ्चित मात्र गराउँदैन उनीहरू आफ्नो भविष्यको छनोट गर्ने अधिकार तथा सो सम्बन्धमा निर्णय लिने प्रकृत्यामा सहभागी हुने अवसरबाट पनि बञ्चित हुन्छन् । बिशेष गरी बालिका र महिलाको सन्दर्भमा बाल विवाहले एउटा मात्रै अधिकारको उल्लंघन नगरी उनीहरूको जीवनचक्रमा थुप्रै अधिकार उल्लंघनको श्रृंखला सिर्जना गरी थप हिंसाको कुचक्रमा पर्ने अवस्था रहन्छ । बाल विवाहको कारण बैवाहिक जीवन दिगो नहुने, परिपक्व नभई सन्तान जन्माउदा स्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न

समस्याहरू देखिने, लैंगिक हिंसा, यौनजन्य हिंसा, बालश्रम, वेचविखन जस्ता थप हिंसाहरूले बालिका र महिलाहरू थप प्रभावित हुन पुग्दछन् । कालान्तरमा समाज विकास प्रकृत्यामा महिलाहरूको भूमिका र सहभागितालाई न्यून बनाई सभ्य, सुसंस्कृत एवं समतामूलक समाज निर्माण गर्न बाल विवाह बाधक बन्न पुग्दछ ।

बालबालिका सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, २०६९ ले बाल विवाहलाई बालबालिकाको हक अधिकार प्रचलनका लागि बाधकको रूपमा पहिचान गरेको छ । राष्ट्रिय रणनीति ८.९ मा बाल विवाह रोक्न सरकार र विकासका साझेदार संस्थाहरूको सहकार्यमा समुदायस्तरका संघसंस्थाहरूलाई परिचालन गर्ने, बाल विवाह विरुद्धको उजुरी सक्रियताका साथ लिने र कारवाही गर्ने व्यवस्थाका साथै बाल विवाह रोक्ने कार्यका लागि स्थानीय तहलाई थप जिम्मेवारी दिइने कुरा उल्लेख गरिएको छ । यसैगरी राष्ट्रिय रणनीति ९.३ मा स्थानीय स्तरसम्म बालबालिकाको बेचविखन, ओसारपसार र बाल विवाह विरुद्ध सचेतना तथा जागरण कार्यक्रम सञ्चालन र गाँउस्तरमा बाल संरक्षणको विषयमा चेतना अभिवृद्धि गर्न संचार लगायत अन्य उपयुक्त माध्यमको परिचालन गरिने कुरा उल्लेख छ ।

२.२.९ पन्ध्रौ योजना (२०७६।२०७७-२०८०।२०८१)

पन्ध्रौ योजना (२०७६।२०७७-२०८०।२०८१)

पन्ध्रौ योजना (२०७६।२०७७-२०८०।२०८१) मा बाल विवाहको रोकथाम लगायत विभिन्न प्रकारका सामाजिक दुर्व्यवहार अन्त्य गर्ने लक्ष्य लिइएको छ ।

२.३ बालमैत्री स्थानीय शासनको पृष्ठभूमि

हेटौडा उपमहानगरपालिकाले लामो समय देखि बाल अधिकारका क्षेत्रमा विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गर्दै आईरहेको सन्दर्भमा २०७९ भदौ ५ गते बालमैत्री स्थानीय शासन नीतिगत अवलम्बन तथा घोषणा सम्बन्धी उपमहानगरपालिका स्तरीय अभिमुखिकरण कार्यक्रम गरी यस उपमहानगरपालिकाले बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी कार्यक्रमहरूलाई थप प्रभावकारीताका साथ अघि सारेको हो । उपमहानगरपालिकाले २०८० मंसिर भित्रमा बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणा गर्ने कार्ययोजना सहितको प्रतिबद्धता गरी बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी अभियान संचालन गरेपछि यस वडाले बालमैत्री स्थानीय शासन नीतिगत अवलम्बन तथा घोषणा सम्बन्धी वडा स्तरीय अभिमुखिकरण कार्यक्रम गरी बालमैत्री स्थानीय शासन वडागत अवधारणाको सुरु गरेको हो । २०८० असोज मसान्त सम्ममा बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त वडा घोषणा गर्ने प्रतिबद्धता सहित वडामा बालमैत्री स्थानीय शासनका विभिन्न कार्यक्रमहरू गर्दै आएको छ ।

बालबालिकालाई मित्रवत वा मैत्रीपूर्ण व्यवहार गर्नु नै बालमैत्री हो। अर्को अर्थमा बालमैत्री भन्नाले बालबालिकालाई मनपर्ने, उनीहरूलाई सहज, रमाइला र सुरक्षित लाग्ने तथा बालअधिकार हनन् नहुने व्यवहार वा वातावरण भन्ने बुझिन्छ। जस्तै: विद्यालयमा बालबालिका अनुकूल वातावरण हुनु, शिक्षकले बालबालिकालाई साथी जस्तै व्यवहार गर्नु, घरमा अभिभावकले बालबालिकालाई राम्रो व्यवहार गर्नु आदि। यस्तै बालबालिकाको लिङ्ग, जाति, भाषा, धर्म आदिको आधारमा भेदभाव नगर्नु बालबालिका सम्बन्धी विषयमा बालबालिकाका विचारहरू सुन्नु र कदर गर्ने वातावरणलाई बालमैत्री भनिन्छ।

२.३.१ बालमैत्री

बालबालिकालाई मित्रवत वा मैत्रीपूर्ण व्यवहार गर्नु नै बालमैत्री हो। अर्को अर्थमा बालमैत्री भन्नाले बालबालिकालाई मनपर्ने, उनीहरूलाई सहज, रमाइला र सुरक्षित लाग्ने तथा बालअधिकार हनन् नहुने व्यवहार वा वातावरण भन्ने बुझिन्छ। जस्तै: विद्यालयमा बालबालिका अनुकूल वातावरण हुनु, शिक्षकले बालबालिकालाई साथी जस्तै व्यवहार गर्नु, घरमा अभिभावकले बालबालिकालाई राम्रो व्यवहार गर्नु आदि। यस्तै बालबालिकाको लिङ्ग, जाति, भाषा, धर्म आदिको आधारमा भेदभाव नगर्नु बालबालिका सम्बन्धी विषयमा बालबालिकाका विचारहरू सुन्नु र कदर गर्ने वातावरणलाई बालमैत्री भनिन्छ।

२.३.१ बालमैत्री स्थानीय शासन

बालमैत्री स्थानीय शासन स्थानीय तहमा बाल अधिकार सुनिश्चित गर्न ल्याइएको शासकीय अवधारणा हो । यस अवधारणामा बाल बचाउ, बाल संरक्षण, बाल विकास र बाल सहभागितालाई बाल अधिकारका चार पक्षलाई मुख्य

आधारको रूपमा लिईएको छ।नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५, बाल अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि (CRC), १९८९, पन्ध्रौं योजना लगायतका कानून, नीति तथा कार्यक्रमहरूमा बाल अधिकारको समग्र पक्षलाई सम्बोधन गर्ने विभिन्न व्यवस्था गरिएको छ।स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, बालमैत्री स्थानीय शासन राष्ट्रिय रणनीति, २०६८, बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका २०७९ र बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणा कार्यविधि, २०७९ का बाल बचाउ, बाल संरक्षण, बाल विकास र बाल सहभागिता जस्ता बाल अधिकारका सवाललाई स्थानीय तहको नीति, संरचना, प्रणाली, कार्य प्रक्रिया र व्यवहारमा संस्थागत गर्ने शासकीय पद्धति नै बालमैत्री स्थानीय शासन हो ।

२.४ बालमैत्री स्थानीय शासनको कार्यक्षेत्र

बाल बचाउ, बाल संरक्षण, बाल विकास र बाल सहभागिता जस्ता बाल अधिकारका सवालहरूनै बालमैत्री स्थानीय शासनको क्षेत्रहरू हुन् ।

२.४.१ बाल बचाउ

बालबालिकालाई पोषणयुक्त खाना, आवास, लता कपडा, औषधी, तोकिएका खोपहरू, स्तनपान गर्न पाउने अधिकार, अभिव्यक्तिको स्वतन्त्रता, राष्ट्रियताको अधिकार, भेदभाव विरुद्धको अधिकार, हेरचाह र पालनपोषणको अधिकार र स्वास्थ्यको अधिकार तथा आराम गर्न पाउने अधिकार, खेलकुद, मनोरन्जन एवम् सांस्कृतिक अधिकार बालबालिकाको बाँच्न पाउने अधिकार अन्तर्गत पर्दछन्।

२.४.२ बाल संरक्षण

बाल संरक्षण अन्तर्गत बालबालिकाको नाम र जन्म दर्ता, आफू विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा, दुर्व्यवहार, बेचबिखन, ओसार पसार शोषण र बेवास्ताबाट संरक्षण प्राप्त गर्ने अधिकार, अपाङ्गता भएका, द्वन्द्वपीडित, विस्थापित एवम् जोखिममा परेका र सडक बालबालिकालाई सुनिश्चित भविष्यको लागि स्थानीय तहबाट पुर्‍याइने विशेष संरक्षण, बालबालिकालाई निजको बाबु आमा, संरक्षक, शिक्षक वा जोसुकैबाट हुने शारीरिक तथा मानसिक यातना र अमानवीय व्यवहार विरुद्ध संरक्षण जस्ता विषय पर्दछन्।

२.४.३ बाल विकास

बाल विकास अन्तर्गत बालबालिकाको शारीरिक, मानसिक र संवेगात्मक विकास सहितको व्यक्तित्व विकासका लागि शिक्षा, संरक्षकत्व प्राप्त गर्ने जस्ता अधिकारलाई सम्झनुपर्दछ। बालबालिकासँग सम्बद्ध विषयगत क्षेत्रहरू जस्तै सार्वजनिक भौतिक सुविधाहरू, भवन, विद्यालय, अस्पताल, उद्यान, मनोरन्जनस्थल, सडकपेटी, जेब्राक्रसिङ आदिको उपयोगमा बालबालिकाको अधिकार सुरक्षित रहने विषयहरू पनि विकासको अधिकारभित्र पर्दछन्।स्थानीय आवश्यकता र सम्भावनाको आधारमा बालप्रतिभा उजागर हुनेगरी सञ्चालन गरिने विभिन्न अतिरिक्त क्रियाकलापहरू बाल विकासका क्षेत्रभित्र पर्दछन्।

२.४.४ बाल सहभागिता

बालबालिकाको सरोकारका विषय र उनीहरूको जीवनमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने नीतिहरूको निर्माण तथा निर्णय प्रक्रियामा बालबालिकाको कुरा सुनुवाई गर्ने र उनीहरूको विचारको कदर गर्ने, सामाजिक र सांस्कृतिक क्रियाकलाप तथा जीवनका हरेक पक्षमा विना रोकतोक र विना भेदभाव सहभागी हुन पाउने, आस्था अनुसारको धर्ममा संलग्न हुन पाउने, कुनै पनि विषयको जानकारी राख्न र अभिव्यक्त गर्न पाउने, रचनात्मक कार्य गर्न तथा संघ-संस्था खोल्न वा सहभागी हुन पाउने लगायतका अधिकारहरू नै बालबालिकाको सहभागिताको अधिकार हो । बालबालिकाले आफूलाई विभिन्न स्थानमा सहभागी गराउदै सिक्ने, अनुभव गर्ने, अनुभूति गर्दै यसलाई व्यवहारिक तरिकाबाट आत्मसाथ गर्दै आफूलाई परिपक्व र सक्षम बनाउदै लैजानु बाल सहभागिता हो।

२.५ बाल समूह सम्बन्धि विवरण

बालकलबको प्रकार र लिङ्गको आधारमा बाल सहभागिता						
क्र.सं.	बालकलबको विवरण	बालिका	बालक	अ. बालिका	अ. बालक	जम्मा
१	विद्यालयमा आधारित बालसमूह	३१	१९	०	०	५०
२	समुदायमा आधारित बालसमूह	१०१	९९	०	१	२००
जम्मा :		१३२	११८	०	१	२५०

स्रोत: महिला बालबालिका तथा समावेशीकरण महाशाखा

यस वडामा विद्यालयमा आधारित बालसमूह र समुदायमा आधारित बालसमूहमा गरी जम्मा २५० जना बालबालिकाको सहभागिता रहेको छ जसमा १३२ जना बालिका र ११८ जना बालकको सहभागिता रहेको हो जसमा अपाङ्गता भएका १ जना रहेका छन् ।

२.६ वडा तहको शासकिय संरचनामा बाल सहभागिता

क्र.सं.	शासकीय संरचनामा	बालक	बालिका	जम्मा संख्या
१	बालमैत्री स्थानीय शासन वडा समिति	१	१	२
२	वडा बालअधिकार समिति	१	१	२
३	विद्यालय व्यवस्थापन समितिहरु (२ विद्यालयमा)	२	२	४
४	स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति	१	१	२
५	बालसमूह (१० ओटामा)	११८	१३२	२५०
६	वडा बाल समूह संजाल	१०	१५	२५

स्रोत: महिला बालबालिका तथा समावेशीकरण महाशाखा

२.७ बालमैत्री स्थानीय शासन वडा समितिको विवरण

क्र.सं.	नाम थर	पद	प्रतिनिधित्व गरेको निकाय	कैफियत
१	दामोदर गौतम	अध्यक्ष	वडा अध्यक्ष	९८४५०४२५८८
२	सन्तु माया पाख्रिन	सदस्य	वडा सदस्य	९८४५२८८८३५
३	राधिका विश्वकर्मा	सदस्य	वडा सदस्य	९८६४१७५२४८
४	दिनेश थापा मगर	सदस्य	वडा सदस्य	९८४५१०५९५४
५	श्याम सुन्दर परियार	सदस्य	वडा सदस्य	९८४९०८४६०१
६	लभ कुमार थापा	सदस्य	स्वास्थ्य चौकी प्रमुख	९८२१९३६१२३
७	युवराज गौतम	सदस्य	टोल विकास समन्वय समिति अध्यक्ष	९८५५०६७९६३
८	कमला शर्मा बास्तोला	सदस्य	महिला जागरण समूहका अध्यक्ष	९८४५१३१२२३
९	ज्ञानेन्द्र दाहाल	सदस्य	नवज्योति माध्यमिक विद्यालय प्र.अ	९८५५०६९५११
१०	बिनोद थपलिया	सदस्य	तासिर बोर्डिङ प्र.अ	९८५५०१०४४३
११	रेखा मैनाली	सदस्य	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	९८४१८९२२१८
१२	सरिता थिङ	सदस्य	वडा बाल संजाल बालिका	९८११२०५०१०
१३	प्रिन्सप गौतम	सदस्य	वडा बाल संजाल बालक	९८४१२३४२४५
१४	अनिता मुक्तान	सदस्य	हरियाली टोल विकास संस्था अध्यक्ष	९८६४८४८६३९
१५	रोजिना सापकोटा	सदस्य सचिव	वडा सचिव	९८६५०१२७७६

स्रोत: महिला बालबालिका तथा समावेशीकरण महाशाखा

२.८ बाल भेला र बाल सहभागिता

बालमैत्री स्थानीय शासनका चूचक स्थानीय तहको योजना तर्जुमा पूर्व वार्षिक रूपमा वडा र गाउँ-नगरपालिका तहमा बालभेला आयोजना गरी बालभेलाको प्राथमिकता तोकेका विषयलाई स्थानीय तहको योजना तर्जुमा प्रक्रियामा समावेश गरिएको हुनेछ भन्ने रहेको छ जासको कार्यान्वयन सतप्रिशत हुनु पर्दछ यसै सन्दर्भमा यस हेतौडा उपमहानगरपालिका ले अर्थपूर्ण बालसहभागिता सुनिश्चित गर्नको लागि आ.व. २०८०/१९८१ को योजना तर्जुमाको चरणमा नगर स्तरको बालभेला आयोजना गरेको हो ।

खण्ड ३ वडाको जनसंख्या

३.१ लिङ्ग, उमेर समूह तथा जातिगत आधारमा जनसंख्या

३.१.१ लिङ्गको आधारमा जनसंख्या

यस वडा नं. ७ मा कुल १४०६ घरपरिवारमा ६६०० जना रहेका छन् जसमा बालिका ८९७ जना अर्थात १३.५९% र बालक १००१ जना अर्थात १५.१६% गरी जम्मा १८९८ जना रहेका छन् । यसैगरी महिला २४२० जना अर्थात ३६.६६% र पुरुष २८८२ जना अर्थात ३४.५७% गरी जम्मा ४७०२ जना रहेको छ । यस वडाम पुरुष भन्दा २.०९% ले महिलाको जनसंख्या बढी रहेको छ ।

लिङ्गको आधारमा जन-संख्या				लिङ्गको आधारमा घरमुली	
क्र.स.	लिङ्ग	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या
१	महिला	५०.२५	३३१७	२६.८१	३७७
२	पुरुष	४९.७३	३२८३	७३.१८	१०२९
		१००	६६००	१००	१४०६

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

यस हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ को कुल जनसंख्या मध्ये ३३१७ अर्थात ५०.२५% महिलाको जनसंख्या रहेको छ । यसैगरी ३२८३ अर्थात ४९.७३% पुरुषहरूको जनसंख्या रहेको छ । संख्याको आधारमा झण्डै बराबरीजस्तै देखिने जनसंख्या भएतापनी परिवारको नेतृत्व तहमा भने पुरुषहरूको नै नेतृत्व बढी रहेको छ । १४०६ घरधुरी रहेकोमा ७३.१८% अर्थात १०२९ परिवारको नेतृत्व पृथिसतात्मक परिपाटीमानै रहेको छ भने ३७७ घरपरिवारको नेतृत्व महिलाले गरेका छन् यो कुल घरपरिवारको २६.८१% हो

३.१.२ उमेर समूहका आधारमा जनसंख्या

क) बालबालिकाको जनसंख्या विवरण						
क्र.सं.	उमेर समूह	बालिका प्रतिशत	बालक प्रतिशत	बालिका संख्या	बालक संख्या	जम्मा संख्या
१	जन्मे देखि १ वर्ष सम्म	१.०१	०.९२	६७	६१	१२८
२	१ देखि २ वर्ष	०.८	०.८३	५५	५५	११०
३	३ देखि ५ वर्ष	२.१	२.२२	१४०	१४७	२८७
४	६ देखि १० वर्ष	३.६	४.६५	२३९	३०७	५४६
५	११ देखि १८ वर्ष	६	६.५३	३९६	४३१	८२७
	जम्मा	१३.५९	१५.१६	८९७	१००१	१८९८

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

यस हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा कुल जनसंख्या ६६०० रहेकोमा बालिका ८९७ जना र बालक १००१ जना गरी जम्मा १८९८ जना रहेका छन् । यस वडाको कुल जनसंख्याको २८.७५% जनसंख्या बालबालिकाको रहेको छ । यसरी बालबालिकाको विभिन्न उमेर समूहको तथ्याङ्कलाई हेर्ने हो भने ११ देखि १८ वर्ष समूहका बालबालिका सबैभन्दा धेरै अर्थात १७०८ जना रहेको छ ।

ख) अठार वर्ष माथिको जनसंख्या विवरण						
क्र.सं.	उमेर समूह	महिला	पुरुष	महिला संख्या	पुरुष संख्या	जम्मा संख्या
६	१९ देखि २५ वर्ष	६.३१	५.७८	४१७	३८२	७९९

७	२६ देखि ३० वर्ष	५.९५	५.०३	३९३	३३२	७२५
८	३१ देखि ४० वर्ष	९.८३	९.४०	६४९	६२१	१२७०
९	४१ देखि ५० वर्ष	५.४३	६.१२	३५९	४०४	७६३
१०	५१ देखि ६० वर्ष	४.२१	३.८१	२७८	२५२	५३०
११	६१ देखि ७० वर्ष	२.८३	२.६८	१८७	१७७	३६४
१२	७१ देखि ८० वर्ष	१.४२	१.१८	९४	७८	१७२
१३	८१ देखि ९० वर्ष	०.५७	०.५	३८	३३	७१
१४	९१ देखि १०० वर्ष	०.०७५	०.०४	५	३	८
१५	१०० वर्ष भन्दा माथिका	०	०	०	०	०
जम्मा		३६.६६	३४.५७	२४२०	२२८२	४७०२

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

३.२ जातिगत आधारमा जनसंख्या

जनसंख्या विवरण						परिवार संख्या विवरण	
क्र.स.	जात/जाति	महिला	पुरुष	जम्मा	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	ब्राह्मण/क्षेत्री	२०५०	२०४८	४०९८	६२.०९	६१.७	८६७
२	जनजाति	१०७९	१०४५	२१२४	३२.१८	३२.६	४५८
३	दलित	१३२	१२७	२५९	३.९२	४.१	५८
४	मधेसी	५६	६३	११९	१.८०	१.६	२३
जम्मा		३३१७	३२८३	६६००	१००	१००	१४०६

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

यस हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा ब्राह्मण/क्षेत्री को बाहुल्यता रहेको छ । कुल ६६०० जना रहेको यस वडामा ४०९८ जना अर्थात ६२.०९% ब्राह्मण/क्षेत्री रहेका छन् । ब्राह्मण/क्षेत्री महिला २०५० र ब्राह्मण/क्षेत्री पुरुष २०४८ जना रहेका छन् । यस वडामा जनजातिको ४५८ घरधुरी रहेको छ । १०७९ जना महिला र १०४५ पुरुष गरी जम्मा २१२४ जना जनजातिहरूको बसोबास रहेको यस वडामा दलित समुदायको ५८ घरधुरि रहेको छ, ५८ घरधुरी रहेको दलितहरूको २५९ जना जनसंख्या रहेको छ जसमा दलित महिला १३२ र दलित पुरुष ६३ गरी २५९ जना दलितहरू रहेका छन् । मधेसी महिला ५६ र मधेसी पुरुष ६३ गरी ११९ अर्थात १.८० को ३४ घरधुरि रहेको छ ।

३.३ धर्मका आधारमा जनसंख्या विवरण

धर्मका आधारमा जनसंख्या तथा परिवार संख्या							
क्र.स.	धर्म	महिला	पुरुष	जम्मा	प्रतिशत	परिवार संख्या	परिवार प्रतिशत
१	बौद्ध	७०२	६८१	१३८३	२०.९५	२९५	२१.०
२	हिन्दु	२५६१	२५४२	५१०३	७७.३१	१०८४	७७.१
३	इसाई	४५	४८	९३	१.४०	२४	१.७
४	मुस्लिम	६	६	१२	१.१८	२	०.१
५	अन्य	३	६	९	१.३६	१	०.१
जम्मा		३३१७	३२८३	६६००	१००	१४०६	१००

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

यस हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा कुल जनसंख्याको ७७.३१% हिन्दु धर्मात्मिकहरू रहेका छन् । महिला २५६१ र पुरुष २५४२ गरी ५१०३ जनाले हिन्दु धर्म मान्ने गरेका छन् । परिवार संख्यालाई हेर्ने हो भने १४०६ घरपरिवार संख्या रहेकोमा यस वडामा हिन्दु धर्म मान्ने परिवार संख्या १०८४ अर्थात ७७.१% घरपरिवार संख्या रहेको छ । यस वडामा बौद्ध धर्म मान्ने जनसंख्या २०.९५% रहेको छ । महिला ७०२ र पुरुष ६८१ गरी जम्मा १३८३ जना रहेका छन् । जम्मा १४०६ घरपरिवार रहेको यस वडामा २९५ परिवार अर्थात २१% बौद्ध धर्मात्मिकहरूको रहेको छ । यस वडामा इसाई धर्मात्मिकहरूको पनि बसोवास रहेको पाइन्छ । वडाको कुल जनसंख्याको १.४०% जनसंख्या इसाई धर्म मान्छन् । महिला ४५ र पुरुष ४८ गरी जम्मा ९३ जनाको २४ घरपरिवार संख्या रहेको छ । यसरी यस वडामा मुस्लिमहरूको पनि बसोबास रहेको छ २ परिवार संख्या रहेको मुस्लिम समुदायको जम्मा जनसंख्या भने ६ जना महिला सहित १२ जना रहेको छ यो कुल जनसंख्याको १.१८% हो ।

३.४ भाषाका आधारमा जनसंख्या

भाषाका आधारमा जनसंख्या			
क्र.स.	भाषाहरु	भाषा/भाषी प्रतिशत	भाषा/भाषी संख्या
१	नेपाली	७७.७	१०९२
२	तामांग	१७.९	२५१
३	मगर	१.६	२२
४	नेवारी	१.८	२६
५	भोजपुरी	०.४	६
६	मैथली	०.१	२
७	हिन्दी	०.१	१
८	राई	०.२	३
९	मुस्लिम	०.१	१
१०	बजिका	०.१	२
Total :		१००	१४०६

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

१४०६ घरघुरी रहेको यस हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा भाषाका आधारमा जनसंख्याको विवरण हेर्दा सबैभन्दा धेरै नेपाली भाषिक परिवार संख्या रहेको छ । जसमा १०९२ अर्थात ७७.७% परिवारले नेपाली भाषा बोल्ने गरेका छन् वडा नं. ७ मा तामाङ भाषाको प्रयोग १७.९% रहेको छ तामाङ भाषा बोल्ने २५१ घरपरिवार रहेको छ । यसका साथै यस वडामा भोजपुरी, मगर, मैथली, हिन्दी, राई, मुस्लिम, बजिक आदि भाषिक समुदायको बसोबास रहेको छ ।

३.५ जन्मदरता सम्बन्धि विवरण

५ वर्ष मुनिका बालबालिका संख्या			जन्मदरता भएका बालबालिका संख्या			
बालिका संख्या	बालक संख्या	जम्मा संख्या	बालिका संख्या	बालक संख्या	जम्मा संख्या	प्रतिशत
२६२	२६३	५२५	२२८	२४२	४७०	८९.५२

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९ ५७३

यस वडामा रहेका ५ वर्ष मुनिका जम्मा बालबालिका ५२५ जना रहेका छन् । जसमा बालिका २६२ र बालक २६३ छन् जसमध्ये २२८ जन बालिका र २४२ जना बालकको जन्मदर्ता भएको छ । जन्मदर्ता हुनेमा कुल ४७० जना बालबालिका अर्थात ८९.५२% देखिन्छ । बालमैत्री स्थानीय शासनको सूचक अनुसार पनि ५ वर्ष मुनिका सबै बालबालिको जन्मदर्ता भएको हुनुपर्ने प्रावधान १००% पुरा भएको हुनु पर्दछ ।

३.६ बाल विवाहको अवस्था

३.६.१ विवाह सम्बन्धी विवरण

कुल विवाहको सम्बन्धी विवरण			
क्र.सं.	लिङ्ग	प्रतिशत	संख्यष
१	महिला	४४	८२
२	पुरुष	५६	१०३
३	लैंगिक अल्पसंख्यक	०	०
जम्मा		१००	१८५

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

यस वडामा विवाहको अवस्थालाई हेर्ने हो भने यस वडामा १८५ ओटा विवाह भएको पाईन्छ । ८२ महिला, १०३ पुरुषको विवाह भएको हो ।

३.६.२ बाल विवाह सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	कुल विवाह संख्या	२० वर्ष भन्दा कम उमेरमा भएको विवाह संख्या
१	१८५	२८

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

यस वडामा कुल विवाहको १५.१३% विवाह गैरकानुनि विवाह भएको छ ।

३.६.३ उमेरगत विवाह सम्बन्धी विवरण

यस वडामा भएको कुल विवाहको अवस्थालाई हेर्ने हो भने यस वडामा १८५ ओटा विवाह भएको पाईन्छ । उमेर अनुसार विवाहको विवरण यस प्रकार रहेको छ।

उमेरगत विवाह सम्बन्धी विवरण													
महिला	० देखि ५	६ देखि १०	११ देखि १५	१६ देखि १८	१९ देखि २०	२१ देखि २५	२६ देखि ३०	३१ देखि ३५	३६ देखि ४०	४१ देखि ४५	४६ देखि ५०	५० वर्ष भन्दा माथी	जम्मा
बालिका महिला	०	०	०	८	११	४१	१७	४	१	०	०	०	८२
बालक पुरुष	०	०	०	१	८	२६	४९	१६	२	०	०	१	१०३
लैंगिक अल्पसंख्यक	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	०	०	०	९	१९	६७	६६	२०	३	०	०	१	१८५

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा विगत ३ वर्षको विवाह दर हेर्दा २८ जना बालबालिकाको विवाह २० वर्ष उमेर नपुग्दै भएको छ । १९ जना बालिका र ९ जना बालकको गैरकानुनी अर्थात २० वर्ष उमेर पुरा नहुदै भएको छ नेपालको कानुनले २० वर्ष उमेर पुरा नभई गरीने विवाहलाई गैरकानुनी विवाह मानेको छ यस्तो विवाह स्वतः बदर समेत हुन्छ उमेर नपुगी गरिने विवाह सामाजिक र कानुननी हिसाबले अपराध समेत मानिन्छ । बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणा कार्यविधि अनुसारका सूचकहरु मध्ये शतप्रतिशत पुरा गर्नु पर्ने सूचकहरु मध्ये बालमैत्री स्थानीय शासन विवाहको अन्त्य भएको हुनु पर्ने छ तर यस वडामा बालविवाहको दर देखिन्छ । कुल विवाहमा १५.१३% बाल विवाह छ ।

३.७परिवार संख्या र प्रति परिवार औषत बालबालिका संख्या

प्रति परिवार औषत बालबालिका							
क्र.सं.	घर परिवार संख्या	बालबालिका संख्या	महिला	पुरुष	जम्मा	प्रति परिवार औषत बालबालिका संख्या	प्रति औषत परिवार संख्या
१	१४०६	१८९८	३३१७	३२८३	६६००	१.१३	४.६९

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ को प्रति परिवार औषत बालबालिका १.१३% रहेको छ । १४०६ घरपरिवारमा गरीएको वस्तुगत विवरण संकल (तथ्याङ्क सङ्कलन) कार्यक्रम २०७९ अनुसार यस वडामा १८९८ जना बालबालिका रहेका छन् । ६६०० जनसंख्या रहेको यस वडाको प्रति औषत परिवार संख्या हेर्ने हो भने ४.६९% रहेको देखिन्छ ।

३.८ अपाङ्गता भएका बालबालिका सम्बन्धी विवरण

१८ वर्ष भन्दा कम उमेरका बालबालिकाहरुको अपाङ्गताको विवरण			
क्र.सं.	अपाङ्गताको प्रकार	प्रतिशत	संख्या
१	शारिरिक अपाङ्गता	३८.५	५
२	दृष्टिबिहिन र न्युन दृष्टिबिहिन	७.७	१
३	स्वरबोलाई सम्बन्धि	३०.८	४
४	मानसिक बौद्धिक अपाङ्गता	०	०
५	सुस्त श्रवण तथा बहिरा	२३.१	३
६	श्रवण र दृष्टि बिहिन	०	०
जम्मा :			१३

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

यस हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा १८९८ जना रहेका छन् जसमध्ये विभिन्न अपाङ्गता भएका १३ जना अर्थात ०.६८% बालबालिकाहरुमा अपाङ्गता रहेको छ ।

खण्ड ४ वडाको बाल तथा मातृ स्वास्थ्य

४.१ सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम

सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम अन्तरगत यस हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा गर्भवति महिलाहरूले नियमित गर्भ जाँच गर्ने, आईरन चक्कि खाने र सुत्केरी हुनका लागि स्वास्थ्य संस्थामा जाने गरेका छन् । यसैगरी सुत्केरी पश्चात नवजात शिशु र आमाको जाँच गर्ने गरका छन् यसैगरी नवजात शिशुलाई जन्मिने वित्तिकै आमाको बिगौति दुध खुवउने गरेका छन् । नवजात शिशुले जन्मिने वित्तिकै आमाको बिगौति दुध खान पाएका छन् भने बालबालिकालाई ६ महिना सम्म आमाको दुध मात्र खुवाउने गरेको छ । यसका साथै पोषिलो खानेकुरा, खोप र प्रथमिक उपचारको व्यवस्था समेत गरेको पाइन्छ । यसका साथै सुनौलो हजार दिन तथा सुत्केरी प्रोत्साहन कार्यक्रमले समेत सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमलाई सहयोग गराएको छ ।

४.२ खोप लगाउने बालबालिका सम्बन्धि विवरण

खोप सम्बन्धी विवरण						
क्र. सं.	लिङ्ग	बि.सि.जी.(BCG)	डी.पी.टि./हेप. बि. हिव. -2	डी.पी.टि. /हेप.बि. हिव.-2	डी.पी.टि./हेप.बि. हिव.-3	दादुरा/रुबेला
१	बालिका	५५	५१	४९	४०	३३
२	बालक	४७	४४	३९	३४	१२
जम्मा संख्या		१०२	९५	८८	७४	३४
जम्मा प्रतिशत		९६	९०	८३	७०	३२

खोप सम्बन्धी विवरण								
क्र. सं.	लिङ्ग	हेपटाईटिस वी	पी.सी.भी.	रोटा	पोलियो	एफ.आइ. पी.भी.	दादुरा/ रुबेला -३	जे.इ.
१	बालिका	२७	३६	३०	१२	११	३	१५
२	बालक	१८	३४	२०	२	११	३	७
जम्मा संख्या		४५	७०	५०	१४	२२	५	२२
जम्मा प्रतिशत		४२	६६	४७	१३	२१	५	२१

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

यस वडामा ९६% बालबालिकाले मात्र बि.सि.जी. खोप लगाएका छन् । पूर्ण खोप नहुदा बालमैत्री स्थानीय शासनको सूचक समेत पुरा हुदैन ।

४.३ कुपोषणबाट प्रभावित बालबालिका सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	५ वर्ष मुनिका बालबालिका	कम तौल, पुङ्को र ख्याउटेपन भएका बालबालिका	अति कडा कुपोषण भएको बालबालिका	पोषण सुधारका लागि आवश्यक उपचार गराइरहेका बालबालिका
१	५२५	०	०	०

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

यस वडामा कुपोषण भएका बालबालिकाहरू छैनन् । कम तौल, पुङ्को र ख्याउटेपन भएका बालबालिका, अति कडा कुपोषण भएको बालबालिकाका तथा पोषण सुधारका लागि आवश्यक उपचार गराइरहेका बालबालिका छैनन् ।

४.४ स्तनपान सम्बन्धी विवरण

जन्मिने बित्तिकै बिगौती दुध खुवाएको वा नखुवाएको			६ महिना सम्म आमाको दुध मात्रै खुवाएको व नखुवाएको		
शिशु संख्या	खुवाएको	नखुवाएको	खुवाएको	नखुवाएको	२ महिना वा सो भन्दा कम

						मात्र आमाको दुध खुवाएको
जम्मा	४०८	३७८	३०	२८७	१२०	१
प्रतिशत	१००	९२.६५	७.३५	७०.३४	२९.४१	०.२५

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

यस वडा रहेका ९२.६५% नवजात शिशुले जन्मिने बितिककै विगौति दुध खाएका छन् भने जन्मिने बितिककै विगौति दुध नखाने ७.३५% नवजात शिशुहरु रहेका छन् । यसैगरी ७०.३४% बालबालिकालाई ६ महिना सम्म आमाको दुध मात्रै खुवाईएको छ र २९.४१% बालबालिकालाई ६ महिना सम्म आमाको दुध मात्रै नखुवाई अन्य खानेकुरा पनि खुवाईएको छ भने ०.२५% बालबालिकालाई २ महिना सम्म मात्र आमाको दुध मात्रै खुवाईएको छ ।

४.५ बालबालिकामा देखा पर्ने गरेका मुख्य रोगहरु र तीनको उपचार व्यवस्था

यस वडामा रहेका बालबालिकामा सामान्यतया ज्वरो, रुघाखोकी, श्वासप्रश्वास सम्बन्धी समस्या, झाडापखला, कान दुख्नु, छाताको समस्या, सेतो मासि तथा रातो मासिपर्ने, आदि संक्रमणहरु हुने गरेका छन् र यस्ता संक्रमण भएको समयमा बालबालिकालाई घरेलु उपचारलाई पहिलो प्रथमिकतामा राखिने र थप उपचारको आवश्यक परेमा स्थानीय स्वास्थ्य संस्थामा जाने गरिन्छ ।

४.५.१ परिवारमा देखा परेका दिर्घ रोग सम्बन्धी विवरण

दिर्घ रोग लागेका बालबालिका भएका परिवार सम्बन्धी विवरण			
क्र.सं.	विवरण	प्रतिशत	संख्या
१	लागेको छ	०.७१	१०
२	लागेको छैन	९९.२९	१३९६
जम्मा:		१००	१४०६

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

यस वडाका १४०६ घरपरिवार रहेकोमा १० परिवारका ११ बालबालिकालाई विभिन्न प्रकारका दिर्घ रोग लागेको छ । दिर्घरोग लागेका बालबालिकाको विवरण यसप्रकार रहेको छ ।

४.५.२ बालबालिकामा देखा पर्ने गरेका दिर्घ रोगका प्रकारहरु सम्बन्धी विवरण

दिर्घ रोगहरु लागेका बालबालिकालाई विवरण			
क्र.सं.	विवरण	प्रतिशत	संख्या
१	एचआईभी/एड्स	९.०९	१
२	क्यान्सर	०	०
३	मधुमेय/चिनीरोग	०	०
४	मुटु रोग	२७.२७	३
५	मृगौला सम्बन्धि रोग	१८.१८	२
६	अन्य	४५.४५	५
जम्मा:		१००	११

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

यस हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा २ बालकको दिर्घरोगको रोगको कारणले मृत्यु भएको छ ।

४.६ प्रसुति पूर्व ४ पटक र प्रसुति पश्चात आमा र नवजात शिशुको कम्तिमा २ पटक स्वास्थ्य परिक्षण गराउने गर्भवति महिलाहरूको विवरण

यस वडामा गर्भवति भएका महिलाहरु ४१ जना रहेको मा ६ जना सुत्केरी भएका छन् ।

गर्भवति सम्बन्धी विवरण		
विवरण	प्रतिशत	संख्या
सुत्केरी भएको	५४.५	४२
सुत्केरी नभएको	३९	३०
गर्भाखेर गएको	६.५	५
मृत्यु भएको	०	०
जम्मा	१००	७७

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

४.६.१ प्रसुति पूर्व गर्भवति महिलाको गर्भ जाँच सम्बन्धी विवरण

प्रसुति पूर्व गर्भवति आमाको गर्भ जाँच सम्बन्धी विवरण			
क्र.सं.	गर्भजाँचको अवस्था	प्रतिशत	संख्या
१	६ पटक भन्दा बढी जाँच गर्ने	८४.४	६५
२	५ पटक सम्म जाँच गर्ने	६.५	५
३	४ पटक सम्म जाँच गर्ने	९.१	७
४	३ पटक सम्म जाँच गर्ने	०	०
५	२ पटक सम्म जाँच गर्ने	०	०
६	१ पटक मात्रै जाँच गर्ने	०	०
७	गर्भवती जाँच नगर्ने	०	०
	जम्मा	१००	७७

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

६ पटक भन्दा बढी गर्भ जाँच गर्ने गर्भवति महिलाको संख्या ६५ जना रहेका छन् जुन जम्मा गर्भवतिको ८४.४% हो ।

४.६.२ प्रसुति पश्चात सुत्केरी आमा र नवजात शिशुको जाँच सम्बन्धी विवरण

प्रसुति पश्चात आमा र नवजात शिशुको जाँच सम्बन्धी विवरण			
क्र.सं.	नवशिशुको जाँचको अवस्था	प्रतिशत	संख्या
१	जाँच गरेको	९७.६	४१
२	जाँच नगरेको	२.४	१
	जम्मा:	१००	४२

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

प्रसूति पश्चात आमा र नवजात शिशुको स्वास्थ्य परिक्षण गराउने ४१ जना सुत्केरी आमाहरु रहेका छन् जुन ९७.६ % हो । १ जना सुत्केरी आमाले आफु र नवजात शिशुको स्वास्थ्य परिक्षण गराएका छैनन् ।

४.७ टिडी खोप सम्बन्धी विवरण

गर्भवति सम्बन्धी विवरण		
विवरण	प्रतिशत	संख्या
सुत्केरी भएको	५४.५	४२
सुत्केरी नभएको	३९	३०
गर्भाखेर गएको	६.५	५
मृत्यु भएको	०	०
जम्मा	१००	७७

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

क्र.सं.	टिडी खोप लगाउने गर्भवती	टिडी खोप लगाउने गर्भवती प्रतिशत	टिडी खोप लगाउने गर्भवती संख्या
१	४ पटक सम्म लगाउने	९.१	७
२	३ पटक सम्म लगाउने	१८.२	१४
३	२ पटक सम्म लगाउने	५९.७	४६
४	१ पटक मात्र लगाउने	०	०
५	टिडी खोप नलगाउने	१३.०	१०
जम्मा:		१००	७७

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

यस वडामा रहेका ७७ जना गर्भवतिहरु मध्ये ४ पटक सम्म टिडी खोप लगाउने ७ जान रहेका छन् भने १४ जना गर्भवतिहरुले ३ पटक टिडी खोप लगाएका छन् यसैगरी ४६ जना गर्भवतिहरुले २ पटक टिडी खोप लगाएका छन् भने यस वडामा टिडी खोप नलगाउने १० जान गर्भवति महिला रहेकी छिन् ।

४.८ आईरन चक्की सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	आईरन चक्की प्रयोगको अवस्था	आईरन चक्की प्रयोगको प्रतिशत	आईरन चक्की प्रयोगको संख्या
१	२५० चक्की सम्म प्रयोग गर्ने	३७.७	२९
२	२०० चक्की सम्म प्रयोग गर्ने	२०.८	१६
३	१५० चक्की सम्म प्रयोग गर्ने	०	०
४	१०० चक्की सम्म प्रयोग गर्ने	७.८	६
५	५० चक्की सम्म प्रयोग गर्ने	६.५	५
६	२५ चक्की सम्म प्रयोग गर्ने	२.६	२

७	२० चक्की सम्म प्रयोग गर्ने	०	०
८	आइरन चक्की सम्म प्रयोग नगर्ने	२४.७	१९
जम्मा:		१००	७७

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

गर्भवती तथा सुत्केरी आमाहरुले आईरन चक्की (जम्मा २२५ वटा) खाएको हुनुपर्ने सूचक ९५% पुरा भए पश्चात मात्र बालमैत्री स्थानीय शासनको सूचक पुरा भएको मानिने छ यसै सन्दर्भमा यस वडामा २९ जना महिलाहरुले मात्र आईरन चक्की पुरा खाएको देखिन्छ ।

४.९ दक्ष जनशक्तिबाट सुत्केरी गराउने महिलाहरुको विवरण

प्रसुति गराउने स्थसन सम्बन्धी विवरण			
क्र.सं.	विवरण	प्रतिशत	संख्या
१	स्वास्थ्य संस्थामा	१००	४२
२	घरमा स्वास्थ्यकर्मीको सहयोगमा	०	०
३	घरमा स्वास्थ्यकर्मीको सहयोग बिना	०	०
जम्मा:		१००	४२

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

यस वडामा सतप्रतिशत गर्भवति स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी भएका छन् । ४२ जना गर्भवति महिलाहरु रहेकोमा ४२ जनानै सुत्केरी हुनका लागि स्वास्थ्य संस्था गएका हुन ।

४.१० नियमित रुपमा तौल लिएको बालबालिका सम्बन्धि विवरण

० देखि ५ वर्ष उमेरका बालबालिका				बालबालिकाको तौल सम्बन्धी विवरण	
क्र.सं.	बालिका	बालक	जम्मा	तौल लिने गरेको	तौल लिने नगरेको
१	२६२	२६३	५२५	२२७	२९८
प्रतिशत				४३.२३	५६.७६

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

यस हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा ५ वर्ष सम्मका ५२५ जना बालबालिकारु रहेका छन् जसमा २२७ जना अर्थात ५७.७६% बालबालिकाले मात्र नियमित रुपमा तौल लिने र तौल वृद्धि भए नभएको मापन गर्ने गरेका छन् । उमेर समूहका आधआरमा तौल लिने बालबालिकाको विवरण ४.१०.१ मा रहेको छ ।

४.१०.१ बालबालिकाको उमेर अनुसार तौल लिने सम्बन्धि विवरण

तौल लिने सम्बन्धी विवरण			
क्र.सं.	उमेर	प्रतिशत	संख्या
१	१ वर्ष	१९	४२
२	२ वर्ष	२९	६६
३	३ वर्ष	२१	४७
४	४ वर्ष	१७	३८
५	५ वर्ष	१५	३४
जम्मा:		१००	२२७

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

यस वडामा बालबालिकाहरुको नियमित रुपमा तौल लिने र बालबालिकाको तौल वृद्धि भए नभएको मापन गर्ने गररेका छन मापनको अवस्था अनुसार पोषितो खानेकुरा खुवाउने गरेक छन । २२७ जना बालबालिका हरुको तौल सम्बन्धी विवरण ४.१०.२ मा रहेको छ ।

४.१०.२ बालबालिकाको तौल सम्बन्धि विवरण

५ वर्ष सम्मका बालबालिकाको संख्या ५२५ जना रहेको मा २२७ जनाले नियमित रुपमा तौल लिएका छन सोको विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

बालबालिकाको तौल सम्बन्धी विवरण							
क्र.सं.	उमेर समूह	०-२ के.जी.	३-५ के.जी.	६-१० के.जी.	११-१५ के.जी.	१६-२० के.जी.	२० के.जी. भन्दाबढी
१	१ वर्ष	०	३८	४	०	०	०
२	२ वर्ष	०	०	४४	१६	६	
३	३ वर्ष	०	०	३	२७	१७	
४	४ वर्ष	०	०	०	२९	९	
५	५ वर्ष	०	०	०	१३	२१	
जम्मा		०	३८	५१	८५	५३	

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

४.११ भिटामिन ए तथा जुगाको औषधि खाएका बालबालिका सम्बन्धि विवरण

लिङ्गको आधारमा भिटामिन 'ए' र जुगाको औषधि खाएको विवरण					
क्र.सं.	लिङ्ग	भिटामिन 'ए' खुवाएको प्रतिशत	भिटामिन 'ए' नखुवाएको प्रतिशत	जुगाको औषधि खुवाएको प्रतिशत	जुगाको औषधि नखुवाएको प्रतिशत
१	बालिका	९१.४	८.६	८६.०	१४.०
२	बालक	९७.६	२.४	९४.७	५.३

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

यस वडामा भिटामिन ए खाएका बालिका ९१.४% रहेका छन भने अझै भिटामिन ए खानका लागि ८.६% बालिका रहेका छन भने ९७.६% बालकले भिटामिन ए खाएका छन र २.४% बालकहरु भिटामिन ए खान छुटेका छन् । यसैगरी जुगाको औषधि खुवाएको बालिका ८६.% रहेका छन भने जुगाको औषधि नखुवाएको बालिका १४% रहेका छन । यस वडामा जुगाको औषधि खुवाएको बालक ९४.७% रहेका छन भने जुगाको औषधि नखुवाएको बालक ५.३% रहेका छन । बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणाका लागि ६ महिनादेखि ५ वर्षमुनिका सबै बालबालिकालाई वर्षको २ पटक भिटामिन ए क्याप्सुल खुवाइएको हुनेछ भन्ने सूचक १०० प्रतिशत पुरा भएको हुनु पर्ने प्रावधान रहेको छ । नेपाल सरकारले भिटामिन ए र जुगाको औषधि एकै समयमा खुवाउने राष्ट्रिय कार्यक्रम हुदाँ समेत भिटामिन ए र जुगाको औषधि खाने बालबालिको संख्यामा एकरूपता देखिदैन ।

४.१२ HIV Positive आमा/बुवा बाट जन्मेका बालबालिका सम्बन्धी विवरण

HIV Positive आमा/बुवा बाट जन्मेका बालबालिका			
क्र.सं.	विवरण	प्रतिशत	संख्या
१	छ	०	०
२	छैन	१००	१४०६
जम्मा:		१००	१४०६

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

यस हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा HIV Positive आमा/बुवा बाट जन्मेका बालबालिकाको संख्या सुन्य रहेको छ । बालमैत्री स्थानीय शासनको बालमैत्री स्थानीय शासन बचाउ अन्तर्गत HIV Positive आमा/बुवा बाट जन्मेका बालबालिकाले ARV Prophylaxis पाएको हुनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ यस वडामा HIV Positive आमा/बुवा बाट जन्मेका बालबालिकाको संख्या शुन्य रहेकोले यो सूचक सतप्रतिशत पुरा भएको छ ।

४.१३ बिरामी हुदा उपचारका लागि छनौट हुने उपचार केन्द्र

बिरामी हुदा प्राथमिकताको आधारमा उपचार केन्द्र जाने परिवारको विवरण			
क्र. सं.	उपचार केन्द्र	प्रतिशत	संख्या
१	लामा/धामी/झाक्री	१३५	१९
२	परम्परागत वैद्य	०.१४	२
३	स्थानीय स्वास्थ्य संस्था/चौकी	१४.१५	१९९
४	अस्पताल(निजी/सरकारी)	७५.३२	१०५९
५	क्लिनिक(निजी)	९.०३	१२७
६	अन्य	०	०
जम्मा :		१००	१४०६

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

यस वडाका बासिन्दाहरु आफ्नो स्वास्थ्यमा समस्या आउदा वा बिरामी हुदा यस वडाका १०५९ घरपरिवारका सदस्यहरु सरकारी वा निजी अस्पताल जाने गर्दछन भने । १९९ परिवारका सदस्यहरु स्थानीय स्वास्थ्य संस्थामा जान्छन । अझैपनि स्वास्थ्यमा समस्या आउदा पहिलो पटक लामा, धामी, झाक्रीकोमा जाने चलन रहेको छ । यस वडामा लामा धामिको मा जाने परिवार १९ रहेको छ ।

४.१३.१ घरदेखि उपचार केन्द्र सम्मको दुरी सम्बन्धी विवरण

घर देखि उपचार केन्द्रको दुरी				
क्र. सं.	उपचार केन्द्रसम्मको दुरी	प्रतिशत	संख्या	कैफियत
१	१५ मिनेट भन्दा कम	५६.१९	७९०	
२	१५ देखि ३० मिनेट सम्म	४३.७४	६१५	
३	१ घण्टासम्म	०	०	
४	१ घण्टा भन्दा बढी	०.०७	१	
जम्मा :		१००	१४०६	

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

यस हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा स्वास्थ्य संस्था समुदाय स्तरबाट खासै टढा छैन । १४०६ घरपरिवार रहेको यस वडामा ७९० घरपरिवारबाट १५ मिनेटमा स्वास्थ्य संस्था पुग्न सक्छन । यस्तै ६१५ घरबाट स्वास्थ्य संस्था ३० मिनेटको दुरीमा छ भने एक घर मात्र स्वास्थ्य संस्था देखि ६० मिनेटको दुरीमा रहेको छ ।

४.१४ आयोडिनयुक्त नुनको प्रयोग गर्ने घरपरिवार सम्बन्धि विवरण

आयोडिनयुक्त नुनको प्रयोग गर्ने परिवारको विवरण				
क्र.सं.	विवरण	प्रतिशत	संख्या	कैफियत
१	प्रयोग गर्ने घरधुरी	१००	१४०६	
२	प्रयोग नगर्ने घरधुरी	०	०	
जम्मा:		१००	१४०६	

यस वडामा रहेका सबै घरपरिवारले आयोडिनयुक्त नुनको प्रयोग गरेको पाइयो । बालमैत्री स्थानीय शासनको सबै घरपरिवारले आयोडिनयुक्त नुन प्रयोग गरेका हुनेछन् भन्ने सूचक सतप्रतिशत पुरा भएको छ ।

४.१५ सार्वजनिक तथा नीजि चर्पी सरसफाई सम्बन्धी विवरण

हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा रहेको विभिन्न सार्वजनिक स्थलहरूमा सार्वजनिक पानी सहितको शौचालयको व्यवस्था रहेको छ ।

४.१५.१ परिवार/घरधुरीमा शौचालयको अवस्था

परिवार/घरधुरीमा शौचालयको अवस्था				
क्र. सं.	शौचालयको प्रकार	परिवार-घरधुरीमा शौचालयको अवस्था	घरधुरी/परिवार संख्या	कैफियत
१	कच्ची शौचालय	७.६८	१०८	
२	पक्कि(वाटरसिल्ड)	८०.८०	११३६	
३	वायो ग्याँस जडान भएको	१०.८१	१५२	
४	ढलमा जडान भएको	०	०	
५	शौचालय नभएको	०.७१	१०	
जम्मा:		१००	१४०६	

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

खुल्ला दिशामुक्त समेत घोषणा भइ सकेको यस हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा अझैपनि १० घरपरिवारमा शौचालय छैन यो घर परिवारको ०.७१% हो । यस हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा कच्ची शौचालय भएका १०८ घरधुरी रहेको छ जुन जम्मा घरधुरीको ७.६८% हो । यसैगरी पक्कि शौचालय हुने घरधुरी १०८ रहेको छ अर्थात (वाटरसिल्ड) शौचालय ७.६८% हो । वायो ग्याँसमा जडान भएको शौचालय १०.८१% रहेको छ ।

४.१६ परिवारमा हातधुने व्यवस्था

परिवारमा हातधुने व्यवस्था र प्रयोग				
क्र. सं.	परिवारमा हातधुने व्यवस्था र प्रयोग	प्रतिशत	संख्या	कैफियत
१	ब्यबस्था छ, सधैं धुन्छु	९५.३०	१३५४	
२	ब्यबस्था छ, कहिले-कहिँ धुन्छु	३.५६	५०	
	ब्यबस्था छ, कहिलै धुन्न	०	०	
३	ब्यबस्था नै छैन, कहिलै धुन्न	०.१४	२	
जम्मा:		१००	१४०६	

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा रहेका १४०६ घर परिवार मध्ये १३५४ अर्थात ९६.३०% परिवारमा हातधुने व्यवस्था रहेको छ र सधैं हात धुने अभ्यास पनि छ । यी परिवारमा साबुन पानीले हात धुने बानी रहेको छ । खाना खानु अघि, खाना खाईसकेपछि, शौचालयको प्रयोग पछि र फोहर वस्तु छोएपछि साबुन पानीले राम्रोसंग हात धुने बानीव्यहोरा रहेको पाईन्छ । सोहि व्यवस्था अनुसार हातधुने बानीको समेत विकास भएको छ भने ५० परिवार अर्थात ३.५६% परिवारमा हातधुने व्यवस्था भएतापनि नियमित हातधुने बानीको विकास भने भएको छैन । सबै घरमा हातधुने व्यवस्था रहेको छ भने २ घरपरिवारमा मात्र अर्थात ०.१४% घरपरिवारमा खाना खानु अघि, खाना

खाईसकेपछी, शौचालयको प्रयोग पछि र फोहर वस्तु छोएपछि साबुन पानीले राम्रोसंग हात धुने बानीव्यहोरा रहेको छैन् ।

४.१६.१ हातधुने बानि र व्यवहारिक प्रयोग सम्बन्धी अवस्था

हातधुने बानि र व्यवहारिक प्रयोग भएको परिवारको विवरण			
क्र. सं.	हातधुने बानि र व्यवहारिक प्रयोग	प्रतिशत	संख्या
१	खाना खानु अघि	१०.८१	२२५
२	खाना खाईसके पछी	९.६५	२२५
३	खाना अघि र पछी	९.६५	२२५
४	शौचालय गरे-गराए पछि	९.६९	२२६
५	फोहर वस्तु छोए पछी	९.५२	२२२
६	माथिक सबै	५०.६९	११८२
जम्मा :		१००	२३३२

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणाक लागि खाना खानु अघि, खाना खाईसकेपछी, शौचालयको प्रयोग पछि र फोहर वस्तु छोएपछि साबुन पानीले राम्रोसंग हात धुने परिपाटीको विकास भइको हुने छ भन्ने सूचक १००% अर्थात सत प्रतिशत पुरा भएको हुनु पर्नेछ ।

४.१६.२ साबुनपानीको प्रयोग सम्बन्धी अवस्था

हातधुने साधन(साबुन/खरानी...आदि)				
क्र. सं.	विवरण	प्रतिशत	घरपरिवार संख्या	कैपियत
१	साबुन पानी	१००	१४०६	
२	खरानी पानी	०		
३	पानी मात्रा	०	०	
४	माटो जन्य पदार्थ	०	०	
५	केहि नगर्ने	०	०	
जम्मा :		१००	१४०६	

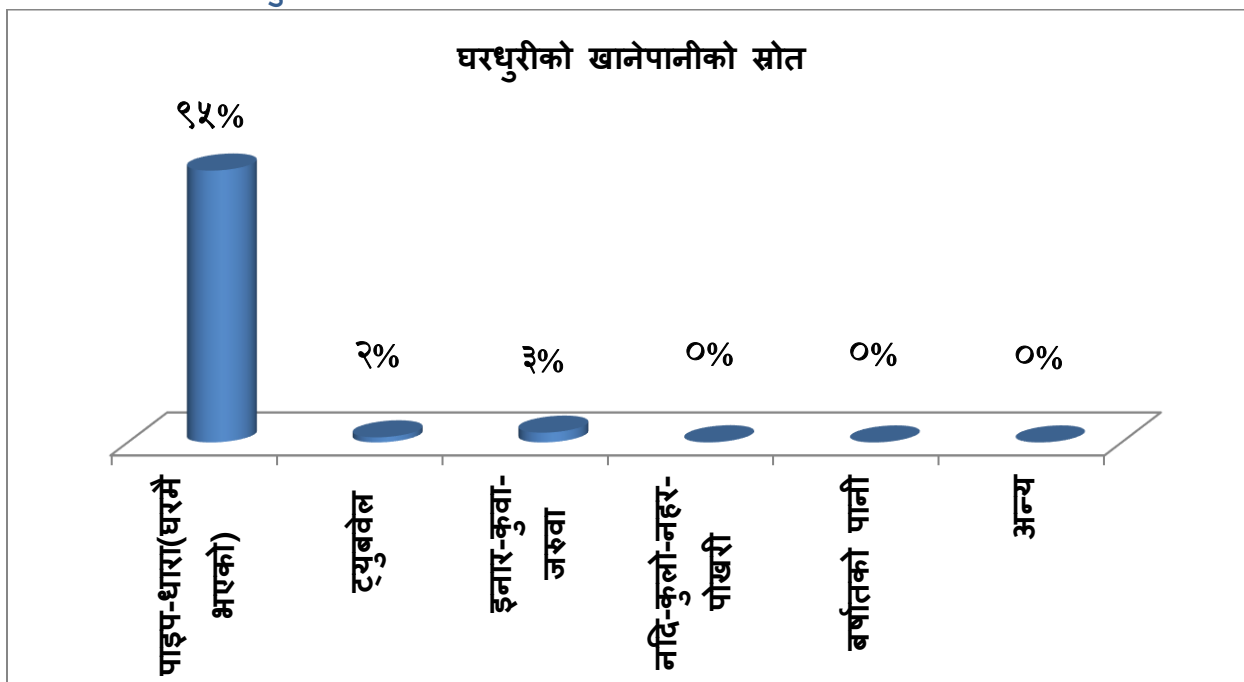
स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणाका लागि बालमैत्री स्थानीय शासन बचाउ अन्तर्गतका सूचकहरु मध्ये चर्पी गएपछि, बालबालिकाको दिसा धोए पछि, र खाना खानु, खुवाउनु अघि साबुन पानीले हात धुने परिपाटीको विकास भएका हुनेछ भन्ने उल्लेख भएअनुसार यस वडामा साबुन पानीले हातधुने बानीको विकास भएको छ । १४०६ घरधुरी सबैले साबुन पानीले हात धुने गरेको पाईयो सो यो सूचकलाई सत प्रतिशत पुरा भएको छ ।

४.१७ खानेपानीको श्रोत तथा उपलब्धता सम्बन्धी विवरण

बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणाका लागि सबै घरधुरीमा आधारभूत तहको खानेपानीको सुविधा उपलब्ध भएको हुनेछ भन्ने सूचकमा उल्लेख भएको छ जुन शत प्रतिशत (१००%) पुरा गर्नु पर्ने हन्छ । यस वडामा पाईप धरा (घरमै भएको) ईनार- कुवा- जरुवा, ट्युबवेल, नदि - कुलो- नहर- पोखरी खानेपानिको लागि मुख्य स्रोतको रुपमा रहेका छन् ।

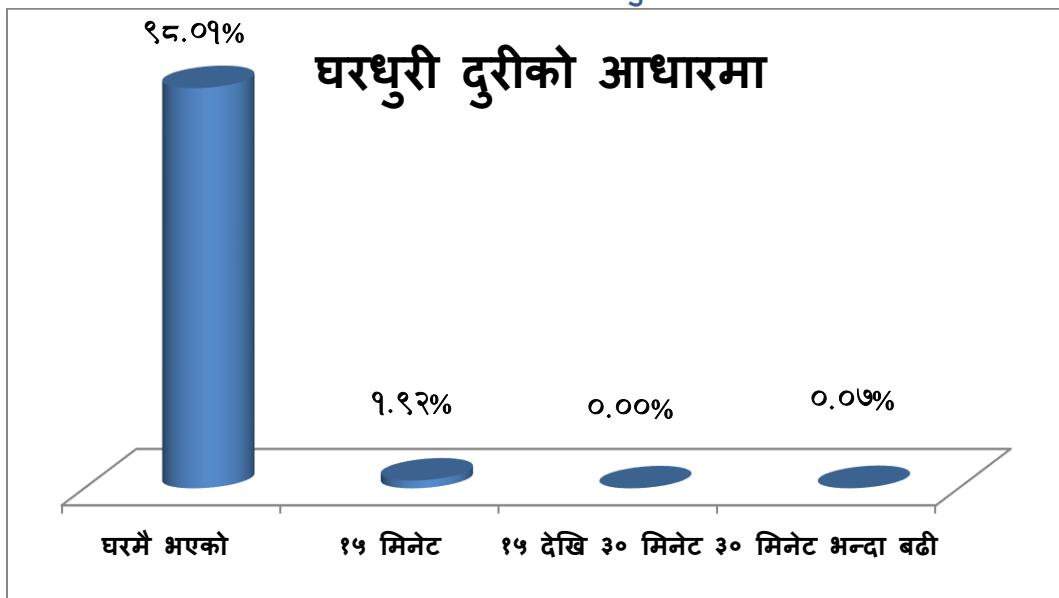
४.१७.१ खानेपानीको मुख्य श्रोत सम्बन्धी विवरण

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

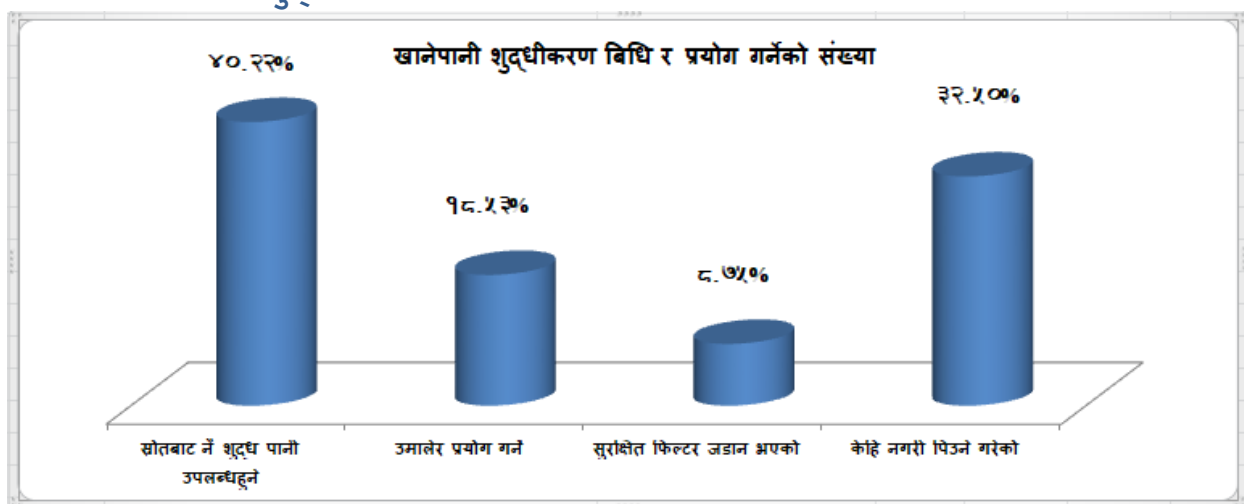
कुल १४०६ परीवार रहेकोमा यस हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा खानेपानीको स्रोतको रूपमा घरमै भएको पाइप-धारा र ईनार, कुवा, जरुवा, ट्युबवेलको पानीको प्रयोग भएको पाईन्छ । ९५% घरपरिवारमा पिउने पानीको लागि घरमानै धारको व्यवस्था रहेको छ । यसैगरी २% घरधुरीको पिउने पानी मुख्य स्रोतको रूपमा ट्युबवेल रहेको छ । यस वडामा रहेका १ घरको पानीको स्रोत ईनार-कुवा- जरुवा रहेको छ ।

४.१७.२ घर देखि खानेपानीको स्रोत सम्मको समय दुरी सम्बन्धी विवरण

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

४.१७.३ खानेपानीको शुद्धीकरण बिधि सम्बन्धी विवरण

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा खानेपानीको स्रोतको रुपमा ईनार, कुवा, जरुवा, ट्युबवेलको, आदि पानीको प्रयोग हुने गरेको भएतापनि यहाँका ४०.२२% घरपरिवारले स्रोतबाट नै आएको शुद्ध पानी पिउने गरेका छन् । १४.५३% परिवारले पनीलाई उमालेर सुद्धीकरण गरि पिउने गरेका छन् । पानीलाई सुद्धीकरण गर्नका लागि ८.७५% परिवारले सुरक्षित फिल्टरको जडान गरेका छन् भने ३२.५०% घरपरिवार पानीलाई पानीलाई सुद्धीकरण नगरी पिउने गरेका छन् ।

४.१८ खानेपानीको कारणले बिगत १ वर्षमा लागेका रोग तथा संक्रमणको अवस्था

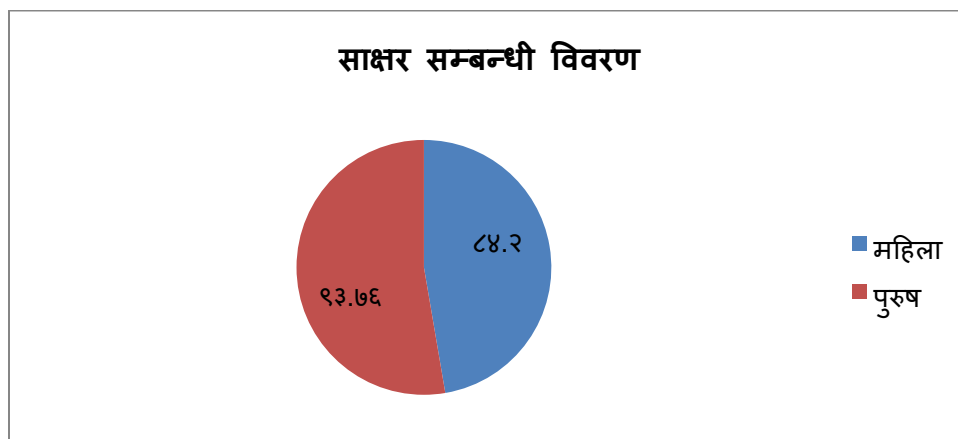
खानेपानीको कारण बिगत १ वर्षमा लागेको रोग र परिवार संख्या				
क्र. सं.	रोगहरु	संक्रमित परिवार	संक्रमित परिवार	कैफियत
१	जिआइडीया	०.०७	१	
२	जुगा	०.२१	३	
३	झाडा-वान्ता	१.९८	२८	
४	रातो रगतमासी	०	०	
५	सेतो रगतमासी	०.१४	२	
६	टाईफोइट	१.३४	१९	
७	जन्डिस	०.६४	९	
८	हैजा	०.०७	१	
९	संक्रमित नभएको	९५.५४	१३५१	
जम्मा:		१००	१४१४	

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

यस वडामा पानीका विभिन्न स्रोतहरु जस्तै ईनार, कुवा, जरुवा, ट्युबवेल, आदिको प्रयोग भएको भएतापि विभिन्न माध्यमबाट पानीलाई शुद्धीकरण गरी पिउनाले खानेपानीका कारणले खासै ठुलो असर पारेको छैन यद्यपी झाडाबान्ता, टाईफोइट, गुका, जिहाईडीया, रातो तथा सेतो रगतमासी, जण्डीस र हैजाका संक्रमणहरु भएका छन् । खाने पानीकै कारणले २८ घरमा झाडाबान्ता, टाईफाईट, जुगा, हैजा जस्य संक्रमण भएकाले कुल घरको १.९८% घरमा यस्तो संक्रमण भएको थियो ।

खण्ड ५ वडाको शैक्षिक अवस्था

५.१ महिला तथा बालबालिकाको साक्षरता विवरण

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

यस वडामा जम्मा जनसंख्याको ४८.२% महिला साक्षरता रहेको छ भने ९३.६६% पुरुष साक्षरता रहेको छ ।

५.२ शैक्षिक संस्थाहरूको विवरण

हेटौंडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ रहेका शैक्षिक संस्थाहरूको विवरण			
क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	संचालित कक्षा
१	नवज्योति मावि	हेटौंडा ७	१ देखि १०
२	तासिर इ.बो.मा.वि	हेटौंडा ७	१ देखि १०
३	आशा विशेष पाठशाला	हेटौंडा ७	

स्रोत: हेटौंडा उपमहानगरपालिका शिक्षा विकास महाशाखा

५.३ छात्रछात्राको विवरण

छात्र-छात्राहरूको विवरण (शैक्षिक सत्र २०८०)					
क्र.सं.	विद्यालयको नाम	बालिका	बालक	लैङ्गिक अल्पसंख्यक	जम्मा
१	नवज्योति मावि	१४६	१४७		२९३
२	तासिर इ.बो.मा.वि	३५७	५४७	३	९०७
३	आशा विशेष पाठशाला	२८	३०		५८
	जम्मा	५३१	७२४	३	१२५८

स्रोत: हेटौंडा उपमहानगरपालिका शिक्षा विकास महाशाखा

हेटौंडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा ३ ओटा विद्यालयहरू रहेका छन् । यस वडाका विभिन्न विद्यालयहरूमा ५३१ जना बालिका, ७२४ बालक र ३ जना लैङ्गिक अल्पसंख्यक गरी जम्मा १२५८ जना बालबालिकाहरू अध्ययनरत रहेका छन्

५.४ विद्यालयमा खानेपानीको सुविधा

विद्यालयको विवरण			
क्र.सं.	विद्यालयको नाम	संचालित कक्षा	खानेपानीको सुविधा
१	नवज्योति मावि	१ देखि १०	छ

२	तासिर इ.बो.मा.वि	१ देखि १०	छ
३	आशा विशेष पाठशाला		छ

स्रोत: हेटौडा उपमहानगरपालिका शिक्षा विकास महाशाखा
सवै विद्यालयहरूमा खानेपानिको सुविधा रहेको छ । यस वडामा जम्मा ३ ओटा विद्यालयहरू रहेका छन् यी विद्यालयहरूमा खानेपानिको राम्रो सुविधा रहेको छ ।

५.५ छात्रछात्राहरूको लागि शौचालयको व्यवस्था

क्र. सं.	बालबालिका अध्ययन गर्ने बिद्यालयमा शौचालयको व्यवस्था	प्रतिसत	संख्या
१	शौचालयको ब्यबस्था छ	१००	३
२	शौचालयको ब्यबस्था छैन	०	०
जम्मा:		१००	३

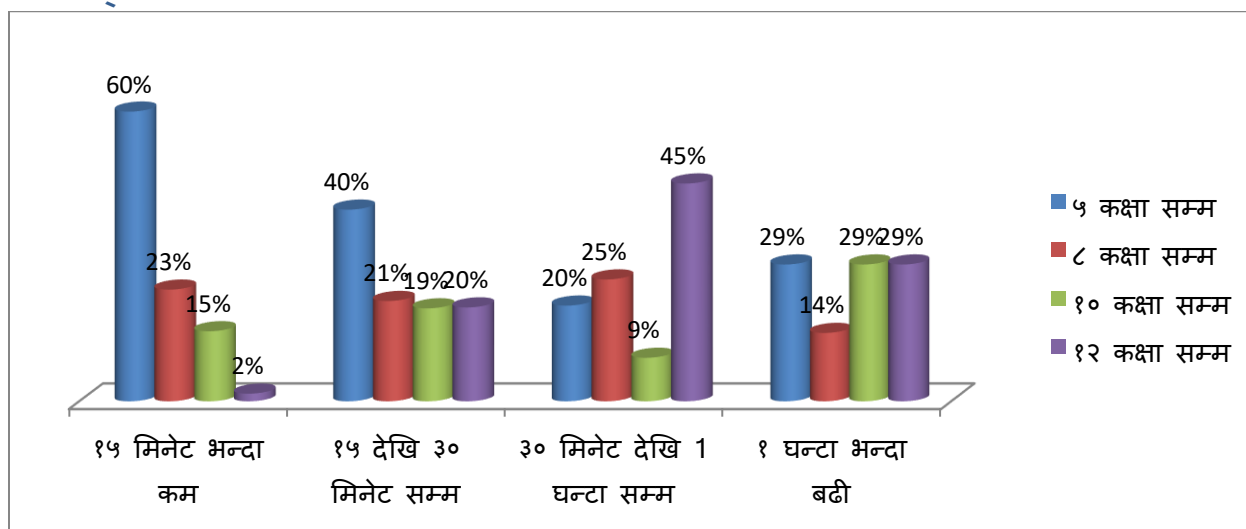
स्रोत: हेटौडा उपमहानगरपालिका शिक्षा विकास महाशाखा
हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा रहेका सवै विद्यालयहरूमा छात्र-छात्राहरूको लागि पानी सहितको छुट्टा छुट्टै शौचालयको व्यवस्था रहेको छ । बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणा गर्नका लागि यो सूचक शतप्रतिशत पुरा गर्नु पर्ने व्यवस्था भएअनुरूप प्रत्येक विद्यालयमा खानेपानीको सुविधा सहित छात्र छात्राको लागि अलग अलग शौचालयको व्यवस्था भई यसको प्रयोग भएको छ भन्ने सूचक पुरा भएको छ ।

५.६ कक्षाकोठा, फर्निचर, खेल मैदान सम्बन्धि विवरण

विद्यालयको विवरण			
क्र.सं.	विद्यालयको नाम	कक्षाकोठा,फर्निचर	खेलमैदान
१	नवज्योति मावि	छ	छ
२	तासिर इ.बो.मा.वि	छ	छ
३	आशा विशेष पाठशाला	छ	छ

स्रोत: हेटौडा उपमहानगरपालिका शिक्षा विकास महाशाखा
यस वडामा रहेका सवै विद्यालयहरूमा बालबालिकाका लागि प्रयाप्त कक्षा कोठा, फर्निचर, खेल मैदान रहेका छन् ।

५.७ विद्यालय जान लाग्ने समय

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

५.८ विद्यालय जान छोड्नेहरु सम्बन्धि विवरण

बीचमै बिद्यालय छाडेका बालबालिका संख्या			
क्र.सं.	बीचमै बिद्यालय छाडेका बालबालिका संख्या	प्रतिसत	संख्या
१	बालिका	५०	१
२	बालक	५०	१
जम्मा :		१००	२

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

विभिन्न तहमा अध्ययनरत २ जना बालबालिकाहरुले विभिन्न कारणले विद्यालय छाडेका छन् । यसरी विद्यालय छोड्नेमा १ बालक र १ बालिका रहेका छन् ।

५.८.१ विद्यालय जान छोड्ने कारणहरु सम्बन्धि विवरण

बीचमै बिद्यालय छाड्नुको कारण			
क्र.सं.	बीचमै बिद्यालय छाड्नुको कारण	प्रतिसत	संख्या
१	बिद्यालय टाढा भएर	०	०
२	पारिवारिक समस्या(घर झैझगडा)	५०	१
३	बिद्यालयको वातावरण(बालमैत्री नभएको)	०	०
४	बालबिवाहको कारण	०	०
५	वालश्रमको कारण	०	०
६	अन्य	५०	१
जम्मा		१००	२

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणका लागि हाम्रा घरपरिवार, समुदाय, सार्वजनिक स्थान (विद्यालय,सामाजिक चाडपर्व,भेला) मा बालबालिका विरुद्ध हुने हिंसा, वेचविखन, शोषण,बेवास्ता र दुव्यवहारमा कमी आएको हुनुपर्ने छ यस वडामा विद्यालय छाड्ने बालबालिकाका कारणहरुलाई हेर्दा २ जनामा १ जना बालबालिकाले पारिवारिक समस्या का कारणले चिद्व्यालत छोडेका छन् यसरी परिवारका सदस्यहरु विचको झगडा रहेको छ जसबाट बालबालिका माथि हिंसा हुन सक्ने सम्भावना समेतर रहेको छ ।

५.९ बाल विकास केन्द्र वा पूर्व प्राथमिक विद्यालयको विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	पुर्व प्राथमिक तह		
		बालिका	बालक	जम्मा
१	नवज्योति मावि	४६	४४	९०
२	तासिर इ.बो.मा.वि	६६	११०	१७६
२	आशा विशेष पाठशाला	२८	३०	५८
	जम्मा	१४०	१८४	३२४

स्रोत: हेटौडा उपमहानगरपालिका शिक्षा विकास महाशाखा

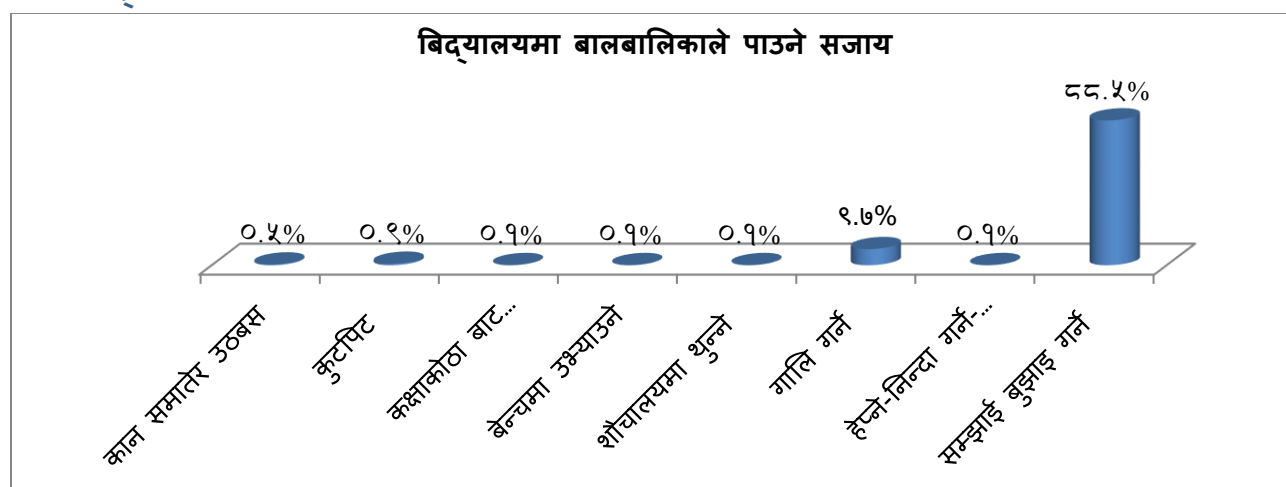
५.९.१ बाल विकास केन्द्रमा रहेका बालबालिकाको विवरण

क्र.सं.	३ देखि ५ वर्ष उमेर समूहका बाबालिकाको संख्या (स्रोत: वस्तुगत विवरण संकल कार्यक्रम २०७९ अनुसार)		इसीडी-बालबिकास केन्द्रमा जाने बालबालिका	
			प्रतिसत	संख्या
१	बालिका संख्या	१४०	४१.३३	९३
२	बालक संख्या	१४७	०.८८	१३०
३	लैङ्गिक अल्पसंख्यक	०	५७.७७	२
	जम्मा	२८७	१००	२२५

स्रोत: हेटौडा उपमहानगरपालिका शिक्षा विकास महाशाखा

यस वडामा बाल विकास केन्द्रमा जाने उमेर समूहका १४० जना बालिका, १४७ जना बालक गरी जम्मा २८७ जना बालबालिकाहरु रहेका छन् जसमा ९३ जना बालिका, १३० जना बालक र २ जना लैङ्गिक अल्पसंख्यक गरी जम्मा २२५ जना बालबालिकामात्र बाल विकास केन्द्रमा जाने गरेका पाईयो । जम्मा बालबालिकाको ७८.३९% बालबालिका बाल विकास केन्द्रमा जान्छन् ।

५.१० विद्यालयमा बालबालिकाले पाउने सजाय सम्बन्धी विवरण

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणा कार्यविधीले तय गरेका ५१ सूचकहरु मध्ये स्थानीय तहमा रहेका विद्यालयहरुले बालबालिकालाई शारीरिक तथा मानसिक यातना दिने छैनन् भन्ने सूचक १०० प्रतिशत पुरा गरेको हुनु पर्ने छ तर यस हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा रहेका विभिन्न विद्यालयमा अध्ययनरत ११.५% बालबालिकाले विभिन्न बहानामा सजाय पाउने गरेका छन् । विद्यालयमा बालबालिकाहरुलाई कान समातेर उठबस गराउने, कुटपिट गर्ने, कक्षाकोठाबाट निकालिदिने, बेच्मा उभ्याउने, शौचालयमा थुन्ने, गालिगर्ने, हेप्ने निन्दा गर्ने जस्त बालअधिकार हनन् का घटनागरु भएका छन्

खण्ड ६ वडामा बाल संरक्षण

६.१ द्वन्द्व पिडित तथा जोखिममा परेका बालबालिका सम्बन्धी विवरण

यस हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा बालबालिकाहरु कुनैपनि प्रकारको द्वन्द्व तथा जोखिममा परेका छैनन् ।

६.२ विस्तारित बालबालिका सम्बन्धी विवरण

यस हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा बालबालिकाहरु विस्तारित भएका छैनन् ।

६.३ बालश्रमिक सम्बन्धी विवरण

परिवारको कुनै बालबालिका बालश्रमिकको रुपमा रहेको वा नरहेको				
क्र.सं.	बालश्रमिक संलग्न रहे/नरहेको परिवार	प्रतिशत	संख्या	जम्मा
१	रहेको	०	०	
२	नरहेको	१००	१४०६	
जम्मा		१००	१४०६	

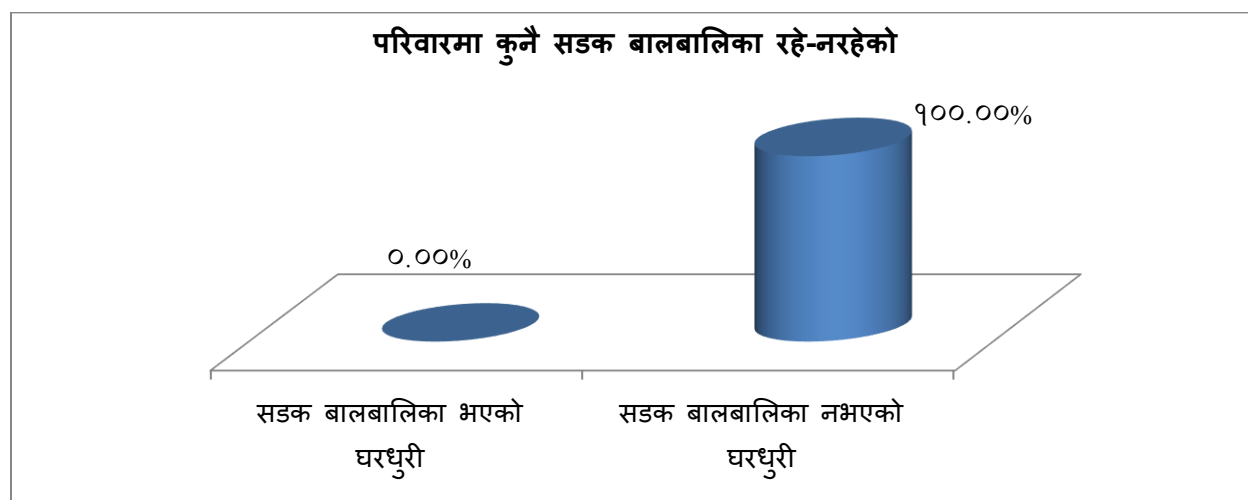
स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

१४०६ घरपरिवार रहेको यस हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा वस्तुगत विवरण संकल (तथ्याङ्क सङ्कलन) कार्यक्रम २०७९ अनुसार कुनैपनि घरपरिवारको बालबालिका बालश्रमिकको रुपमा रहेका छैनन् ।

६.४ परिवारमा बालबालिकामाथि यौन शोषणको घटना

यस वडामा कुनैपनि बालबालिकालाई यौन शोषण तथा बेचबिखन जस्ता बालबालिकामाथीको जघन्य अपराध भएको छैन । बालयौन शोषण, दुर्व्यवहार तथा अन्य घटनाहरु घटेको छैन भने कुनै पनि बालबालिका बेचबिखनमा परेका छैनन् ।

६.५ सडक बालबालिकाको विवरण

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

यस वडाका बालबालिकाहरु कुनैपनि सडक बालबालिकाको रुपमा रहेका छैनन् । बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणको लागि स्थानीयतहमा सडक बालबालिकाको संख्या शून्य भएको हुनेछ सडक बालबालिका भएकोमा बालगृहमा राखी ब्यवस्थापन भएको हुनुपर्ने (र सतप्रतिशत पुरा गर्नुपर्ने) भन्ने उल्लेख भएकोमा यो सूचक पुरा भएको पाईन्छ ।

६.६ कुलतमा लागेका बालबालिकाको विवरण

क्र.सं.	संख्या		लागु औषध प्रयोग	प्रतिसतम	संख्या
१	बालिका	८९७	लागु औषध प्रयोग व्यक्ति भएको परिवार	०.०७	१
२	बालक	१००१	लागु औषध प्रयोग व्यक्ति नभएको परिवार	९९.९३	१४०५
जम्मा		१८९८		१००	१४०६

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

१४०६ घरपरिवार एको यस वडामा १८९८ जना बालबालिकाको जनसंख्या रहेको छ । यस वडामा कुलतमा लागेको बालबालिका संख्या १ जना बालक रहेको छ । कुनैपनि बालबालिकाहरु कुलतमा लागेका छैनन् । कुलतमा लागेका बालबालिकालाई बालसुधार गृहमा राख्ने व्यवस्था सतप्रतिशत गराउनु पर्ने बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणाको सूचकमा उल्लेख छ जुन सूचक सहजै पुरा भएको पाईन्छ ।

६.७ उमेर समूह अनुसार मृत्यु हुने बालबालिकाको विवरण

५ वर्ष भन्दा मुनिको बालबालिकाको मृत्यु भएको छ छैन				
क्र.सं.	विवरण	प्रतिशत	संख्या	कैफियत
१	मृत्यु भएको छ	०.१४	२	
२	मृत्यु भएको छैन	९९.८६	१४०४	
जम्मा:		१००	१४०६	

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा ५ वर्ष मुनिका २ बालकको मृत्यु भएको छ । ५ वर्ष भन्दा कम उमेरका २ घरपरिवारका २ जना बालकको मृत्यु भएको छ ।

६.८ खाद्यान्न संकटमा परेका बालबालिकाको विवरण

यस वडामा खाद्यान्न संकटमा परेका बालबालिकाहरु रहेका छैनन् ।

६.९ जाडो तथा गर्मिका कारण मृत्यु हुने गर्भवति महिला तथा बालबालिकाको विवरण

जाडो तथा गर्मिका कारणले नै कुनै पनि गर्भवति महिला तथा बालबालिकाको मृत्यु भएको छैन ।

६.१० संस्थागत हेरचाहमा रहेका बालबालिका सम्बन्धी विवरण

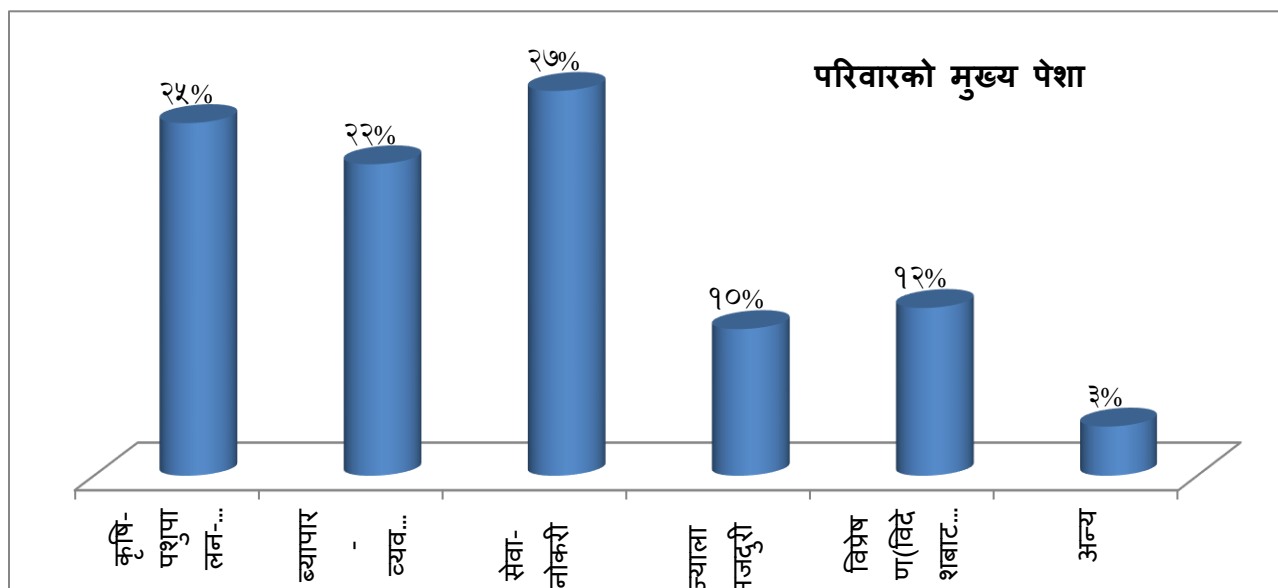
क्र.सं.	बसेको संस्था	प्रतिशत	संख्या
१	बालगृह	०	०
२	होस्टेल	१००	२
३	बोर्डिङ स्कूल	०	०
जम्मा :		१००	२

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

यस वडाका २ जना बालबालिकाहरु अध्ययनका लागि होस्टलमा बस्ने गरेका छन् । यी बालबालिका १० वर्ष भन्दा कम उमेरका हुन ।

खण्ड ७ वडाको आर्थिक विकास

७.१ पेशा तथा रोजगारीको अवस्था सम्बन्धी विवरण

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

यस वडाको मानिसहरूको मुख्य सेवा- नोकरी रहेको छ । २७% घरपरिवारका सदस्यहरू नोकरी पेशामा संलग्न रहेका छन् , २२% परिवारका सदस्यहरू व्यापार-व्यवसायमा रहेका छन् । कृषि पेशामा २५% रहेका छन् । यसैगरी बैदेशिक रोजगारीमा १२% परिवारका सदस्यहरू छन् ज्याला मजदुरी पेशामा १०% रहेका छन् । यस वडाका मानिसहरूको आर्थिक अवस्थालाई हेर्दा यहाँका मानिहरूको आर्थिक स्रोतको मुख्य पेशाहरू नोकरी, व्यापार, कृषि तथा पशुपालन, ज्याला मजदुरी, बैदेशिक रोजगारी आदि रहेका छन् ।

७.२ युवा रोजगारी सम्बन्धी विवरण

पेशाको आधारमा युवाहरूको संलग्नता				
क्र.सं.	जागिर	ज्याला-मजदुरी	व्यापार-व्यवसाय	कृषि
१	१५९	१५	६३	८८

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

यस वडामा विभिन्न पेशा, व्यवसार तथा रोजगारामा संलग्न रहेका छन् । युवाहरू विभिन्न पेशा वा रोजगारीमा रहेको देखिन्छ । जागिर पेशामा कुल १५९ जना युवाहरूको संलग्नता रहेको छ । रोजगारीमा संलग्नता युवाहरूमा २५ देखि ४० वर्ष उमेर समूहका युवाहरू ९७ जना छन् भने १९ देखि २४ वर्षका ६२ युवाहरू रहेका छन् । यस वडामा युवाहरूको रोजाईको पेशा रोजगारी रहेको छ । रोजगारी पछि युवाहरूको रोजाई कृषि व्यवसाय रहेको छ जसमा ८८ परिवारका युवाहरू हाल विभिन्न कृषि पेशामा छन्

७.३ रोजगारीकालागि विदेशमा गएकाहरूको विवरण

क्र.सं.	परिवारको सदस्यहरू वैदेशिक रोजगारीमा	प्रतिसत	संख्या	कैपियत
१	गएका छन्	२२.८	३२१	
२	गएको छैन	७७.२	१०८५	
जम्मा :		१००	१४०६	

स्रोत: घरघुरी सर्वेक्षण २०७९

यस वडामा रहेका १४०६ घरपरिवार मध्ये ३२१ घरपरिवार बाट बेदेशिक रोजगारका लागि गएको देखिन्छ । वैदेशिक रोजगारीमा संलग्न परिवार संख्या कुल परिवार संख्याको २२.८% अर्थात ३२१ घरपरिवार रहेको छ । ३२१ घर परिवारबाट १०१ महिला र २२५ पुरुष गरी ३२६ जना बिदेशमा गएका छन् । बिदेश जानेमा २५.५% महिला र ७४.५% पुरुषहरू बैदेशिक रोजगारीका लागि विदेश गएका हुन ।

७.३.१ लिङ्गका आधारमा बैदेशीक रोजगारीमा संलग्न सम्बन्धी विवरण

लिङ्गको आधारमा बैदेशिक रोजगारीमा संलग्नहरूको विवरण				
क्र.सं.	लिङ्गको आधारमा देशिक रोजगारीमा	प्रतिसत	संख्या	
१	महिला	२५.५	१०१	
२	पुरुष	७४.५	२२५	
जम्मा :		१००	३२६	

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

बिदेश जानेमा १०१ जना अर्थात २५.५% महिला रहेका छन् भने २२५ जना अर्थात ७४.५% पुरुष रहेका छन् ।

७.४ परिवारको निर्णय भूमिका (महिला पुरुष)

क्र.सं.	परिवारमा कामको बाँडफाँड	महिला संख्या	पुरुष संख्या	दुवै संख्या	कैफियत
१	घर व्यवहारको निर्णय	९६	८	१३०२	बहुउत्तर आउने भएकोले जम्मा घरपरिवार संख्या संग मेल खादैन
२	घरयासी काममा संलग्नता	२१८	६	११८२	
३	बैंक खाता संचालन	३४२	७३	३८०३	
४	समितिमा सहभागिता	३७	७१	१२९८	
५	बिद्यालयको समितिमा सहभागिता	३५	११९	१२५२	
६	उद्योग ब्यापारमा सहभागिता	२५	७९	१३०२	
जम्मा :		७५३	३५६	१०१३९	

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

यस हेतौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा १४०६ घरपरिवार रहेको छ । कुल परिवारको ३७७ परिवारमा मात्र महिलाले नेतृत्व गरेको परिवार रहेको छ तर परिवारका विभिन्न काममा जस्तो घर व्यवहारको निर्णय, घरयासी काममा संलग्नता, बैंक खाता संचालन, समितिमा सहभागिता, बिद्यालयको समितिमा सहभागिता, उद्योग ब्यापारमा सहभागिता जनाउनका लागि ७५३ जना महिलाहरूले के गर्ने वा के नगर्ने भन्ने विषयमा विर्णय लिने गरेका छन् यसैगरी यिनै विभिन्न विषयहरूमामा निर्णयमा ३६५ जना पुरुषले निर्णय लिने गरेका छन् ।

खण्ड ८ वडाको प्रकोप तथा शान्ति सुरक्षा

८.१ प्रकोपको विवरण

प्राकृतिक प्रकोप र परिवार संख्याको विवरण				
क्र.सं.	विवरण	प्रतिशत	संख्या	
१	प्रभावित भएको	१२.३	१७३	
२	प्रभावित नभएको	८७.७	१२३३	
जम्मा :		१००	१४०६	

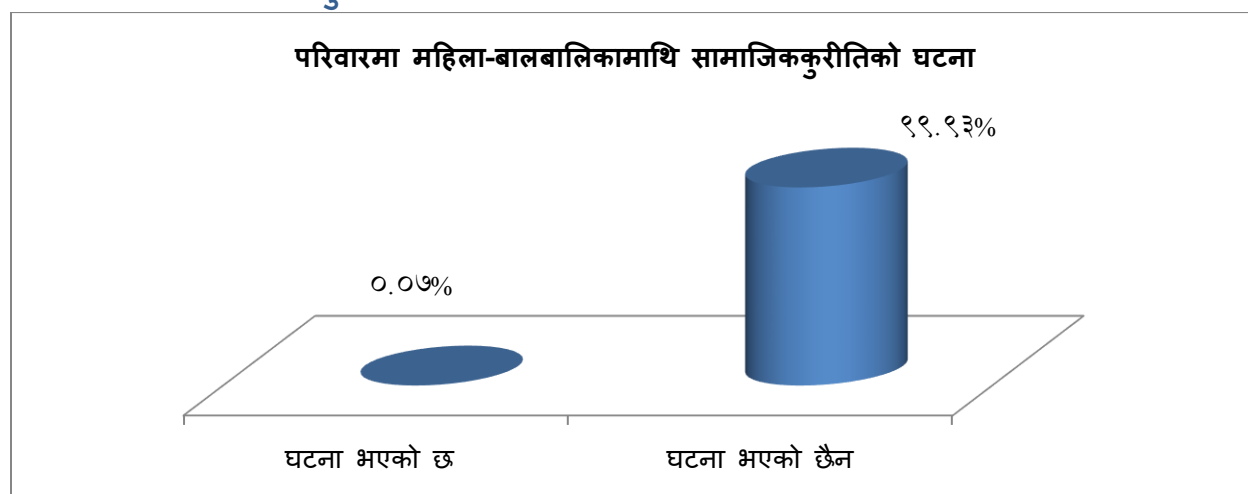
स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ७ मा रहेको जम्मा १४०६ घरपरिवार मध्ये १७३ घर विभिन्न प्रकारका प्रकोपहरु जस्तै भूकम्प, बाढी, पहिरो आगलागी आदिबाट प्रभावित भएका छन् ।

८.२ बाल अपराधको विवरण

यस वडामा रहेका बालबालिकाको संलग्नतामा मा कुनैपनि अपराधका घटनाहरु भएका छैनन् ।

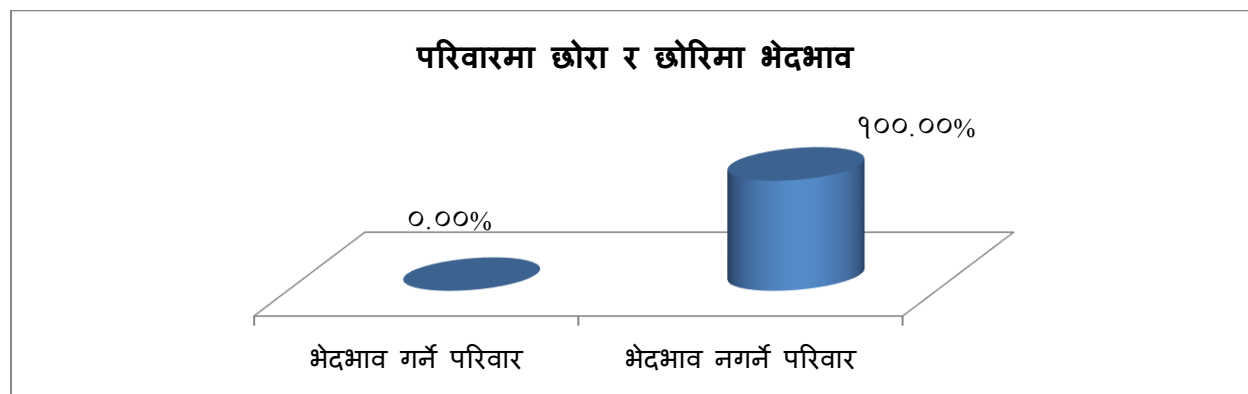
८.३ परिवारमा सामाजिक कुरितिका घटना

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९

यस वडामा रहेको ०.०७% घरपरिवारकामा सामाजिक कुरितिका विभिन्न घटनाहरु भएको छ । बालबालिकाले बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणाका विभिन्न सूचकहरु मध्ये घरपरिवार ,समुदाय,सार्वजनिक स्थान(विद्यालय,सामाजिक चाडपर्व,भेला)मा बालबालिका विरुद्ध हुने हिंसा, वेचविखन, शोषण,बेवास्ता र दुर्व्यवहारमा कमि आएको हुने भन्ने सूचक रहेको छ ।

८.४ परिवारमा छोरा र छोरिमा भेदभाव

स्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७९